

Erasmus+

НАСОКИ

2015-1-IT02-KA204-014787

"Предлози и стратегии за жени
претприемачи"

Соработка за иновации и размена на
добри практики

Стратешки партнерства за образование
на возрасни

Проектот

Проектот Pro.Women (предлози и стратегии за жени претприемачи) е финансиран од страна на Европската комисија во рамките на програмата Еразмус + (КА 2 - Соработка за иновации и размена на добри практики, стратешко партнерство за образование на возрасни). Проектот е транснационална иницијатива во која учествуваат осум организации од 8 европски земји: Италија, Шпанија, Грција, Македонија, Кипар, Бугарија, Литванија и Хрватска.

Следејќи ја стратегијата Европа 2020 и стратегијата ЕТ2020, Проектот Pro.Women создаде иновативни, продуктивни и ефективни синергии преку формативно искуство кое е лично и професионално.

Проектот има намера да обезбеди нови интересни предлози и стратегии за да им помогне на мајките во реализирањето на сопствените домашни бизниси.

Проектот е наменет за одредена целна група, односно жени со деца, кои се во потрага на сопствено професионално исполнување и се соочуваат со двојни тешкотии, да најдат работа и усогласување на работата со семејството.

Економската криза од последните неколку години не покажува знаци на подобрување во однос на вработувањето. Како доказ за тоа, е бавното економско закрепнување најавено за 2015 година, кое не покажува знаци на подобрување на работниот фронт.

Технолошките достигнувања во последниве децении ја олеснаа работата од дома. Иако има и други придобивки (трошоци, развој на кариера итн) најважно од се е можноста да се помине повеќе време со семејството и децата.

Поради горенаведената тековна економска и финансиска криза, тешкотијата да се најде работа за жените – мајки е уште поголема бидејќи потребен е и баланс помеѓу работата и семејството.

Многу истражувања спроведени во различни европски земји покажуваат проблематична ситуација за жените како:

- Висока стапка на невработеност, влошена од фактот што многу жени кои не работат не се ни регистрирани како невработени;
- Многу жени ја напуштаат работата со цел да ги растат своите деца, неспособни да ги сносат прекумерните трошоци за згрижување и чување на децата;
- Жените кои имаат намера да започнат бизнис, при добивање на потребното финансирање, се повеќе загрозувани од колку мажите;

Овој проект е финансиран од Еразмус+ програмата, со поддршка на Европската Комисија. Оваа публикација ги одразува ставовите на авторот, и комисијата не може да биде одговорна за било каква употреба на податоците во неа.

- Бизнисите создадени од жени се помалку конкурентни и помалку иновативни од оние создадени од мажи.

Проектот обезбедува помош за жените-мајки, со посебно внимание на двојниот проблем на невработеноста и потребата да се балансира работата со семејството, преку насочена обука која им даде вештини потребни за промовирање на женското претприемништво.

Целта на овој проект е да дадеме континуитет на извршената работа, свесни за потребата да го направиме нашиот придонес за намалување на невработеноста, зголемување на професионализмот и компетентноста.

Овој проект е дизајниран, првенствено, со цел зголемување на вработеноста, поттикнување на соработка и доживотно учење преку развивање на вештини како што се "претприемништво, дигитална компетентност, повеќејазичноста итн.

Целите

Проектот е дизајниран првенствено со цел зголемување на вработеноста, поттикнување на соработка и доживотно учење преку развивање на вештини како што се претприемништво, дигитална компетентност, повеќејазичноста итн.

Специфичните цели кои овој проект се надева да ги достигне се мотивирање на жените и потенцијалните претприемачи да применат соодветни методологии и работни алатки за да започнат со креирањето на бизнис од дома и да ги достигнат посакуваните цели.

Прво, посебна стратегија е применета со цел да се зголемат вештините на целната група односно жените-мајки, кои сакаат да ја комбинираат работата и семејниот живот со изнаоѓање на соодветни решенија за започнување на бизнис од дома.

Покрај тоа, промоцијата на јазична разновидност и меѓукултурната свест на Европската унија беа едни од главните цели.

Денес, инвестирање во жените, во нивната обука и специјализација, во тековниот критичен контекст кој ја вклучува целата национална и меѓународна економија, се чини како соодветно решение за поддршка на вработувањето, локалната и националната економија, и конкретно, за поддршка на семејствата кои се потпираат на дополнителен приход, помал ризик од сиромаштија, повеќе време за едукација и растење на децата.

Со користење на неформален метод и фокусирање на директното вклучување на учесниците, проектот има за цел да го зголеми чувството за иницијатива и претприемништво и да им обезбеди на жените личен, професионален и јазичен раст што ќе им е потребен за да станат успешни професионалци и менаџери. Проектот Pro.Women им овозможува на мајките да се стекнат и да развијат социјални, граѓански и

Овој проект е финансиран од Ерасмус+ програмата, со поддршка на Европската Комисија. Оваа публикација ги одразува ставовите на авторот, и комисијата не може да биде одговорна за било каква употреба на податоците во неа.

интеркултурни, јазични и професионални вештини, кои се основа на претприемачкиот начин на размислување и однесување. Учесниците се очекува да бидат сензибилизирани на темата самовработување и претприемништво како можни избори во кариерата.

Како последица на тоа, учесниците ќе го зајакнат нивниот професионален живот. Се очекува дека тие ќе ги имплементираат стекнатите вештини на работното место и дека ќе ги пренесат во нивната лична и работна средина.

АКТИВНОСТИ

Со цел да се постигнат целите, партнерите спроведоа ефикасен стратешки план во рамките на две годишното времетраење на проектот.

Подготвителната фаза траеше шест месеци и ги вклучуваше следните активности:

Секторски студии и анализа на пазарот во врска со состојбата на вработувањето денес,

Европски политики за поддршка на претприемништвото и претприемачката реалност кои се присутни кај земјите учеснички, со фокус на бизнисите од дома од страна на жените кои работат во секторите како што се производство, угостителство, веб-маркетинг, инспирирани од зелената економија.

Фазата на имплементација што следеше и која траеше четири месеци, се состоеше од истражувачка активност, интервјуа и посети на компании. Во оваа фаза на учесниците им беа прикажани искуства на успешни претприемачки активности спроведени од дома.

Обуката во училища беше следна. Тоа вклучуваше развој на три основни модули, односно еко-компатибилна верзија на кетеринг; Производство на еколошки одржливи занаети; Зелени веб маркетинг кои се базираа на основните деловни знаења. Една мала група од 15-25 жени со деца имаа можност да присуствуваат на обуката во училища.

По завршувањето на обуката во училища, жените учеснички учествуваа во курсот за учење со теоретска и практична настава за вештините неопходни за одпочнување на нови претпријатија, предизвици и можности, вклучувајќи алатки за решавање на проблемите.

Во текот на следните активности ќе се направат напори за да се процени влијанието на проектот кај организациите кои учествуваа како и корисниците. Се очекува проектот да има вистинско и конкретно влијание во стекнувањето знаења и нови вештини за вработување за учесниците и реализација на европската мрежа за организациите учеснички насочена кон градењето на капацитетите и потребните вештини за промовирање на транснационална соработка.

Поголема вредност за поинтензивна европска соработка ќе биде обезбедена со присуство на четири учеснички од секоја земја за време на транснационалниот состанок кој ќе се

Овој проект е финансиран од Ерасмус+ програмата, со поддршка на Европската Комисија. Оваа публикација ги одразува ставовите на авторот, и комисијата не може да биде одговорна за било каква употреба на податоците во неа.

одржи во Грција. Мобилноста на учесничките ќе им даде можност да учествуваат на дискусии кои ќе им овозможат размена на искуства, мислења, идеи и воспоставување на деловни партнерства. Со учество на транснационалниот состанок, учесничките ќе се здобијат со поголема способност за работа во тимови, поголема доверба во зборувањето на странски јазик, и зголемување на нивниот интерес кон други јазици и идиоматични изрази. Дополнително, тие ќе развијат и поголема склоност кон меѓукултурните односи.

Еден од најважните делови на проектот е дисеминација. Резултатите од проектот се раширени низ Европа користејќи база на податоци за материјали и е-книги со отворени лиценци. Покрај тоа, во секоја од земјите-партнери ќе се организираат серија мултипликаторски настани со цел да се презентираат интелектуалните производи создадени во проектот.

Како заклучок, оценувањето на проектот ќе покаже дали целите биле исполнети и резултатите биле задоволувачки.

Партнери

GIOVANI PER L'EUROPA

Giovani per l'Europa е непрофитна организација со општествена корист. Таа е основана во 2006 година од страна на неколку млади луѓе кои посетувале хетерогени формативни и професионални курсеви. Фокусот на здружението е запознавање на различните европски и екстра-европски култури, со цел да се овозможи соработка меѓу различните луѓе. Во рамките на Програмата за доживотно учење и Еразмус плус, Giovani per l'Europa специјализира во организацијата и управувањето со секој аспект од искуствата и размената на проекти финансирани од Европската комисија односно Еразмус плус.

Giovani per l'Europa

Via Foschea II traversa, n ° 2

89844 Nicotera (VV)

Тел + 39 0963 82105

Е-пошта: info@giovaniperleuropa.org

Веб-страница: www.giovaniperleuropa.org

MAD FOR EUROPE

Овој проект е финансиран од Еразмус+ програмата, со подршка на Европската Комисија. Оваа публикација ги одразува ставовите на авторот, и комисијата не може да биде одговорна за било каква употреба на податоците во неа.

MAD for Europe е меѓународна организација основана како референтна институција за обука во Мадрид. Ние сме активни на пазарот на трудот и во областа на образованието, и обуката на младите. Специјализираме во областа за културен развој, европски проекти за мобилност, интеркултурно и лингвистичко учење и работиме со национални и европски програми. Нашата мисија е да придонесеме за еволуцијата и социјалната вклученост на сите луѓе преку обезбедување на образовни искуства кои се дел од процесот на доживотно учење, за прашања поврзани со развојот, стручна обука и социјално подобрување, со посебно внимание на состојбата на младите, жените и ранливите групи.

MAD за Европа

Културни служби и меѓународна мобилност

C / Monte Esquinza, 39, 4 • E

28010 Мадрид - Шпанија

Тел. +34 629 14 36 36

Www.madforeurope.org

Е-пошта: erasmusplus@madforeurope.org

INFORMO

Информо е непрофитна организација која работи на поттикнување на вработувањето низ разни форми на едукација, организирање на семинари и консултации. Како непрофитна организација, Информо дејствува со цел да се подобрат животните услови на хрватските граѓани од различни области со посебно внимание на младите и невработените.

Покрај тоа, Информо врши консултации за подготовка и имплементација на проекти кои се применуваат за национално и меѓународно финансирање (ЕУ, ОН и други) и имплементација и евалуација на проекти финансирани од фондовите на ЕУ, обезбедување на информативни услуги за опциите на ЕУ и други консултантски услуги.

Informo

Св. Caterina 9, 52215

Водњан-Дигнано, Хрватска

Www.informo.hr

Dino.babic@informo.hr

European Center for Quality
from the idea to the result

Овој проект е финансиран од Ерасмус+ програмата, со поддршка од Европската Комисија. Оваа публикација ги одразува ставовите на авторот, и комисијата не може да биде одговорна за било каква употреба на податоците во неа.

Европскиот центар за квалитет е основан во 2001 година во Софија, Бугарија како компанија со ограничена одговорност специјализирана во неколку правци: развој и управување со проекти финансирани од ЕУ; развој и имплементација на системи за управување; консултантски услуги на бугарските МСП со цел за зголемување на сопствената конкурентност и продуктивност; бизнис анализи и маркетинг истражувања; подготовка на извештаи за различни економски сектори или компании.

Имаме 15-годишно професионално консултантско искуство во соработка со деловни сојузи, општини, претпријатија, консултантски компании, образовни и универзитетски институции, центри за обука, НВО под 152 различни национални и европски проекти.

Европски центар за квалитет ООД

Бугарија, Софија 1766

8 Рачо Петков Казанджията ул.

Тел. + 359 2 971 89 30

Факс. + 359 2 971 80 91

Office@ecq-bg.com

www.ecq-bg.com

LINGUA

Училиштето за странски јазици Лингва е основано во 2004 година во Битола, Македонија, и оттогаш е едно од водечките училишта за странски јазици. Тоа беше формирано врз основа на потребите на целната група на ученици на странски јазици. Главната цел на нашето училиште е изучување на странски јазици за млади и возрасни според нивните специфични потреби и барања. Поради тоа, ние вработуваме способни и професионални професори кои се експерти во нивната област. Овие професори користат соодветни методи во согласност со возраста, степенот на знаење, како и времето и потребите на нашите ученици, кои подоцна покажуваат одлични резултати. Покрај англискиот јазик, нашето училиште нуди курсеви по француски, италијански, шпански, германски и македонски јазик за странски ученици.

Ние сметаме дека интеркултурниот пристап на учење и настава е клучен за да се даде европска димензија на курсевите по странски јазици и да се направи процесот на учење покреативен. Според нас, од голема важност е постојано да се биде во контакт со културата чијшто јазик се изучува.

Училиште за странски јазици Лингва

Овој проект е финансиран од Ерасмус+ програмата, со подршка на Европската Комисија. Оваа публикација ги одразува ставовите на авторот, и комисијата не може да биде одговорна за било каква употреба на податоците во неа.

KA204 - Strategic Partnerships for adult education
Proposals and Strategies for Women Entrepreneurs
Маршал Тито ул. N.65

Битола 7000 - Македонија

Www.lingua.mk

Тел. + 38970286612

+38947242524

EUROSUCCESS CONSULTING

Eurosuccess Consulting е основана кон крајот на 2009 година од страна на г-дин Јоргос Џоргакис. Главната цел на оваа организација е да ги информира и поддржува, поединците и организациите за добивање на средства преку разни можности достапни од ЕУ и националните програми. Со искористување на овие можности за финансирање, се овозможува креирање, развој и имплементација на стратешките цели, кои ќе помогнат во исполнувањето на нивните оперативни потреби.

Прва и најважна задача на нашата организација е континуирано квалитативно и квантитативно подобрување на услугите кон нашите клиенти. Во меѓувреме, Eurossuccess Consulting има долгогодишно искуство со координирање и управување на национални и европски истражувачки проекти.

Врз основа на сето ова, Eurossuccess Consulting може да учествува во конзорциуми и да го поддржи можното одобрување и успешното спроведување на таквите предлози. Организацијата се поврзува со повеќе партнери (истражувачки институции и бизниси, универзитети, непрофитни организации итн.), од различни земји на ЕУ, кои во секое време можат да помогнат во зависност од природата и потребите на секој предлог поединечно. Исто така, Eurossuccess Consulting е акредитирана како Центар за стручно образование и обука од Управата за човечки ресурси на Кипар.

EUROSUCCESS CONSULTING

56 Ставроу Авенија, Кариатидес Бизнис Центар, Блок А2 - Канцеларија 205, 2035,
Никозија, Кипр

Веб адреса: www.eurosc.eu

Е-пошта: george@eurosc.eu

Телефон: +352 22420110

Факс: +357 22518248

Овој проект е финансиран од Ерасмус+ програмата, со поддршка на Европската Комисија. Оваа публикација ги одразува ставовите на авторот, и комисијата не може да биде одговорна за било каква употреба на податоците во неа.

SOCIALINIŲ INOVACIJŲ FONDAS- SOCIAL INNOVATION FUND

Фондот за социјални иновации започна во 1994 година и стана признат како екстремно ефикасна литванска невладина организација која работи во многу различни сфери, како што се градење на демократија, човекови права на жените, родова еднаквост и разновидност, како и социјално вклучување на социјално загрозените групи (невработените, лица со хендикеп, имигранти, корисници на дрога, жени кои што преживеале семејно насилство, трговија со луѓе, проституција итн.).

Во текот на повеќе од дваесет години, СИФ е вклучен во повеќе од 50 различни национални, европски и меѓународни проекти кои се здружуваат со невладини организации од многу земји. Ние сме биле и сме вклучени во многу проекти насочени кон зголемување на можностите за вработување на целни групи, како и помагање на нашите целни групи да ги препознаат и да ги следат новите претприемачки можности, вклучителното и социјалното претприемништво и отпочнувањето на нови претпријатија. Како координатор за неколку европски проекти, во 2010 година почнавме да ја истражуваме можноста да поканиме партнери од САД да се приклучат на нашите европски партнерства за да ги збогатиме нашите активности и резултати и да ја споделиме нивната експертиза.

Денес Фондот за социјални иновации се залага за имплементација на социјални иновации преку креирање на социјални кластери (вклучувајќи меѓународни социјални кластери). Идејата за социјален кластер значи поттикнување на соработката меѓу политичките, владините, научните, приватните и невладините организации со цел да се решат конкретните проблеми во областите на јавните интереси и општествената добивка, како што се промовирање на родовата рамноправност и еднакви можности, зајакнување на жените, социјална благосостојба и благосостојба на работните места, надминување на невработеноста, социјална рехабилитација и социјална интеграција на ранливите групи, кршење на женските човекови права, насилство врз жените, трговија со луѓе итн.

Socialiu Inovaciju Fondas - Фонд за социјални иновации

Savanorių pr. 1, Каунас 44255, Литванија

Www.lft.lt

A.kisieliene@lpf.lt

N.G.O. CIVIS PLUS

N.G.O. CIVIS PLUS е основана во 2011 година а во Јануари 2012 се приклучува кон борбата против социјалната маргинализација, сиромаштијата, социјалната нееднаквост како и заштитата на природната и социјалната средина, со што се придонесува кон напорите на граѓанското општество за социјален просперитет и одржливот.

Овој проект е финансиран од Ерасмус+ програмата, со подршка на Европската Комисија. Оваа публикација ги одразува ставовите на авторот, и комисијата не може да биде одговорна за било каква употреба на податоците во неа.

N.G.O. CIVIS PLUS е невладина и непрофитна организација, имено, таа е правно конституирана организација управувана од правни лица кои дејствуваат независно од било која влада и врз која е строго забранета дистрибуцијата на било каква добивка. Според членовите 741-784 од Граѓанскиот законик организацијата има статус на приватно правно лице од непрофитен карактер.

Таа работи на усвојување на Повелбата за одговорност на меѓународните невладини организации, којашто ја зајакнува транспарентноста и ревизијата во активностите на невладините организации ширум светот. Управувана е од управен одбор кој се избира секои две години.

Цел на N.G.O. CIVIS PLUS е креирање на програми за хуманитарни акции и акции од јавен интерес кои имаат за цел заштита на човековите права без оглед на расата, националноста, полот, верата и културното потекло како што е опишано во Универзалната декларација за човекови права.

Целите на организацијата се:

- Создавање на програми против сиромаштија, невработеност и социјална маргинализација.
- Создавање на програми со цел промовирање и продлабочување на концептите на демократијата, слободата и европскиот идеал.
- Создавање на програми за поддршка и заштита на имигрантите, бегалците и барателите на азил во Грција. Одбраната на правата на лицата од посиромашни земји кои имаат право на заштита во нашата земја, како и нивната мирна интеграција во грчкото општество. Создавање на програми против расизам од секаков вид. Понуда за поддршка на процедурите за репатријација на граѓаните на земјите од посиромашните земји кои сакаат да се вратат во своите матични земји.
- Набавката на итна хуманитарна помош, храна и развој кои ќе им помагаат на населението во земјите во развој преку активности кои придонесуваат за нивниот економски и социјален развој, особено во областите на здравството, образованието, основните социјални инфраструктури, како и зајакнување на нивните институции, и промовирање на почит кон човековите права.
- Создавање на програми за промовирање на еднаквоста помеѓу двата пола според Меѓународната конвенција за елиминација на сите форми на дискриминација против жените на ООН.
- Создавање на програми за подобрување на квалитетот на животот и за заштита на социјалната и природната средина.

N.G.O. CIVIS PLUS е член на Фондацијата на Anna Lindh Foundation, на YINFO мрежата и на Меѓународната платформа за учество на граѓаните. За промоција на своите добротворни цели, организацијата работи со субјекти, организации, универзитетски фондации, европски и меѓународни организации.

Овој проект е финансиран од Ерасмус+ програмата, со поддршка на Европската Комисија. Оваа публикација ги одразува ставовите на авторот, и комисијата не може да биде одговорна за било каква употреба на податоците во неа.

KA204 - Strategic Partnerships for adult education
Proposals and Strategies for Women Entrepreneurs
28 Vasileos Georgiou B 'Avenue, 116 35,

Erasmus+

Атина, Грција

[Www.civisplus.gr](http://www.civisplus.gr)

Karka@civisplus.gr

Историјата и традицијата на жените во државите од проектот

Овој проект е финансиран од Ерасмус+ програмата, со подршка на Европската Комисија. Оваа публикација ги одразува ставовите на авторот, и комисијата не може да биде одговорна за било каква употреба на податоците во неа.

ИТАЛИЈА

Италијаските жени за време на средниот век имаа многу помала социјална моќ и ресурси, иако некои вдовици наследуваа владејачки позиции од нивните сопрузи. Образованите жени можеле да најдат владејачки позиции само во религиозни средини. Периодот познат како Ренесанса (15ти и 16ти век) ги оспорувал конвенционалните обичаи од средниот век, но жените сеуште биле ограничени на улоги како “калуѓерка, жена, слугинка, куртизанка”.

Заедно со постарите луѓе и децата, жените со децении се невидливи субјекти во пазарот на трудот.

Во минатото жената била гледана само како додаток на семејството. Во семејниот законик од 1865 година, жените немаа право на сопственост врз своите деца, ниту пак право да бидат примени на јавни функции. Без разлика дали биле во брак, жените не биле одговорни за парите кои ги заработиле, бидејќи тие им припаѓале на нивните сопрузи.

Во раните 1980ти жените почнале да работат од многу млада возраст, брзо напуштајќи го пазарот на трудот со започнувањето на семејство.

Во изминатите 27 години учеството на жените на пазарот на трудот се променал драматично, како со зголемувањето на стапката на женската активност така и со зголемувањето на учеството на жените на пазарот на трудот.

Денес, италијанските жени се приближуваат кон светот на работата со повисок степен на образование, со повисоки очекувања и со намера на не напуштање на работата се до пензионирањето. Нова женска субјективност е очигледна во сите возрасти, дури и кај постарите лица. Женскиот универзум стана хетерогена и динамична доба: жените се повеќе присутни во светот на културата од мажите, подобри се во учењето, поголем акцент ставаат на работата, имаат различни улоги во различните фази на животот и имаат посложени и поостри животни патеки.

Во Италија вработени се помалку од една жена на две (46,1%). Во југот, жените работнички се помалку од една третина (30,5%).

Стапката на вработеност на дипломираните жени е најниска кај италијанските жени од сите земји во Европската унија.

Овој проект е финансиран од Ерасмус+ програмата, со подршка на Европската Комисија. Оваа публикација ги одразува ставовите на авторот, и комисијата не може да биде одговорна за било каква употреба на податоците во неа.

Иако вработените жени сочинуваат 41,5% од вкупниот број на вработени, жените со менаџерски квалификации сочинуваат само 12,9%

Заплет од трансформации, аспирации и однесувања кои ги рedefинираат нивните биографски особини (формативни, работни, афективни, сопружни), менувајќи ја амплитудата и содржината на различните фази на индивидуалниот и семејниот животен циклус. Благодарение на долгиот напредок во образованието што ги доведе до изучување на сите области како и оние кои се етикетаат како традиционално машки, жените се афирмираат и во новите области на технологијата. Работата, станувајќи се поважен аспект од женскиот идентитет, забележува пораст на вработени жени, нивното учество во сите видови на работа (работа во смени, ноќна работа, и работа во недела), со што се подобрува нивната работна позиција.

Сепак, остануваат некои критични области на загриженост:

- Во процесот на транзиција од училиште во работниот сектор, жените наоѓаат работа подоцна, со пониски плати и се помалку задоволни од видот на работата која им се нуди;
- Постојат препреки за пристап до пазарот на трудот со посебен акцент кон задолженијата во семејството.
- Прекилот на работа после раѓањето на децата.
- Големи предизвици кон пристап до високи позиции.
- Обесправената социо-економска состојба на постарите жени.

ШПАНИЈА

Историјата на жените во Шпанија еволуирала многу, иако сеуште имаат долг пат на еволуирање. Од времето на праисторијата и времето на железото, жената ја покажала својата улога, која иако важна, била секогаш во сенка на мажот. Како и во Грција, во Пиринејската ера, општеството било многу шовинистичко, и жените биле ограничени да се грижат за своите деца и сопруг и да остануваат дома. Во овој период во Рим гледаме поголема еволуција, бидејќи на жените им било дозволено да одат на јавни верски настани и театарски претстави. Во средниот век улогата на жените е повторно иста, но при крајот на овој период, односно во средината на 15тиот век, на жените им е дозволено да одат на универзитет како и да учат да читаат и пишуваат. Санта Тереза де Исус ќе биде пример за жена борец иако улогата на жените повторно ќе биде ставена во сенка се до деветнаесеттиот век.

Во Втората Република беше основана правна еднаквост помеѓу двата пола, со што во 1933 година жените добија право на глас, право на развод и родителска власт над своите деца, и

Овој проект е финансиран од Ерасмус+ програмата, со поддршка на Европската Комисија. Оваа публикација ги одразува ставовите на авторот, и комисијата не може да биде одговорна за било каква употреба на податоците во неа.

се поголемо присуство на улиците, кое што може да се види со изборот на неколку жени пратеници.

За време на Граѓанската војна во Шпанија, републиканците го застапуваа идеалот на независна и еманципирана “современа жена”

Рационализирањето и несигурната економска ситуација, поради отсуството на главата на семејството, ги принуди жените се повеќе и повеќе да се вработуваат, и со тоа да ја развијат и својата независност. Во таа смисла, во рамките на републиканска Шпанија, многу жени започнаа да бараат работа надвор од домот, кршејќи ја монотонијата на задачите кои ги имаат до тогаш.

Од 1960тите, важни групи на жени се организираа во форма на феминистички движења и како опозиција на режимот.

Овие групи беа многу видливи во транзицијата и нивните барања се вградени во политичката агенда.

Демократија на Жените (МДМ), создадени во 1965 година и поврзани со Комунистичката партија на Шпанија, беа една од најважните организации поради големиот број независни жени членки.

Жената денес:

Улогата на жената денес е повеќе предизвикувачка, бидејќи сме поподготвени. Докажавме повторно и повторно дека играме важна улога на пазарот на трудот.

Жената е во состојба да ги вклучи новите обврски во нејзините вообичаени задачи (мајка, жена и домаќинка). Исто така пробува да ги исполни и другите задачи како што се носењето и земањето на децата, одржувањето на контакт со пријателите и семејството, одењето в теретана, следењето на диета, одењето во салон за убавина итн. Денешната жена е и универзитетски школована, професионална, агресивна, посветена и жестока конкуренција.

ХРВАТСКА

Жените во Хрватска бројат повеќе од половина од населението и уживаат родова еднаквост, барем во формална смисла. Хрватска се уште е главно претставена како патријархално општество, а жените се уште се борат да постигнат еднаквост во скоро секоја област, особено професионалната. Иако жените се застапени во повеќето професии и не можат да преземат секундарна улога во јавниот живот, сè уште има

Овој проект е финансиран од Ерасмус+ програмата, со подршка на Европската Комисија. Оваа публикација ги одразува ставовите на авторот, и комисијата не може да биде одговорна за било каква употреба на податоците во неа.

многу работи што треба да се направат за родова еднаквост.

Традиционално, домашната работа и грижата за децата беа само женски задачи, но сепак, жените веќе долго време се дел од работната сила. Пред комунизмот, руралните жени работеа заедно со мажите во полињата и на фармата. Исто така, подготвувале оброци и преработена храна за складирање, чувале куќа, правеа алишта и се грижеле за децата. Под комунизмот, жените беа охрабрени да се приклучат на работната сила. Денес, повеќето хрватски жени имаат работа или кариера или барем очекуваат да имаат.

Вработување: Истражувањето направено од Марија Брајдиќ Вуковиќ, Ган Биркелунд и Александар Штулхофер покажува дека, нетрадиционалните ставови за вработување на жените се силни во хрватското општество денес. Сепак, во некои аспекти, особено во врска со родовите улоги, хрватите се повеќе традиционални.

Нивното истражување сугерира дека (пост) транзиционото и повоеното хрватско општество е под влијание на глобалниот тренд на намалување на нееднаквостите меѓу половите, како во јавната така и во приватната сфера. Покрај социо-демографските фактори, ставовите и вредностите поврзани со половите беа под влијание на вработеноста на жените, во однос на вработувањето на мајката и жената. Иако ставовите и вредностите на родовата улога се претежно обликувани за време на примарната социјализација, тие најверојатно ќе се трансформираат за време на зрелоста.

Брак, семејство и сродство

Денес, паровите ги организираат сопствени бракови. Еден млад маж и жена обично имаат сериозна врска пред да ги запознаат своите семејства. Иако теоретски младите денес имаат поголем избор на брачни партнери, сеуште е силна веројатноста хрватите да стапат во брак со луѓе од иста националност и религија и со исто ниво на образование и социјален статус. Разводот е се почест иако сеуште се смета за непожелен. Бременоста пред бракот не е невообичаена, но обично не е единствената причина за брак.

Во минатото во ист дом престојувала три генерации. Еден брачен пар обично живеел со родителите на сопругот. Денес младите луѓе се амбивалентни за живеење со своите родители или баби и дедовци по бракот. Сè уште постои културна преференција за проширените семејства, но младите имаат тенденција да сакаат приватноста. Овој факт е предизвикан главно од недостигот на станови. Исто така, постои предност за оставање на мали деца во грижата на бабите и дедовците. Малите деца често се сместуваат во дневна нега или во градинка. Постарите луѓе сè повеќе, поминуваат време во старечки дом, кој обично создава финансиски товар за нивните семејства.

Хрватите практикуваат билатерално сродство. Во принцип, тие ја претпочитаат татковата страна на семејството. Двојките традиционално живееле со родителите на сопругот по бракот и се очекувало да имаат повеќе врска со роднините на сопругот и таткото. Меѓутоа,

Овој проект е финансиран од Ерасмус+ програмата, со поддршка на Европската Комисија. Оваа публикација ги одразува ставовите на авторот, и комисијата не може да биде одговорна за било каква употреба на податоците во неа.

во пракса, многу семејства живееле со или во близина на родителите на сопругата. Дали двојката живее со или е блиска до еден сет на родители или друг, во извесна мера зависи од личните желби, но и од економските фактори.

БУГАРИЈА

Моменталната позиција на жените во Бугарското општество е под влијание на различни култури и идеологи, вклучувајќи ги Византиската и Отоманската култура, Источното Православие, комунистичката идеологија и современите глобализирани Западни вредности.

Еманципација

Жените во Бугарија живеат во општество кое е вообичаено патријархално. Додека Бугарија е често опишувана како патријархално општество, жените имаат суштински авторитет во буџетот за домаќинството или донесување на одлуки во земјоделството. Жените и мажите имаат еднакви законски права иако за време на комунистичката ера сепак граѓанските права и слободи и за мажите и за жените беа само симболични, поради авторитарниот карактер на владата. Денес, и мажите и жените имаат право на глас и право на сопственост и се еднакви пред законот. Жените во Бугарија го добија правото на глас во 1938 год. со воведувањето на новиот Закон за избор на Национално собрание. И покрај децениска социјалистичка идеологија или полова еднаквост, жените често се вработени на ниско-платени работни места, остануваат одговорни за обврските во домаќинството и претставуваат повеќе од половина регистрирани невработени лица. Тие исто така заземаат водечки/лидерски позиции помалку често од мажите. Во 1996, помалку од 14% од пост-социјалистичките парламентарни претставници беа жени, и само пет општински советници беа жени.[1] Од 2014, жените претставуваат 20.4% во Парламентот.[2]

Вработување

Многу жени се вработија за време на социјалистичката ера, кога беше промовирана идеологијата за полова еднаквост, и тие беа составен дел од половина работна сила во доцниот дваесетти век. Жените беа често вработувани како наставници, медицински сестри, фармацевти, службеници и општи работници и беа помалку инволвирани во менаџментот, администрацијата и техничките науки. Жените се исто така во голема мера одговорни за обврските во домаќинството-грижа за децата, готвење, чистење и купување. Земјоделската работна сила е поделена според полот, мажите работат со животните и механизацијата, а жените работат повеќе рачно во посеви иако постои флексибилност во одредени ситуации. Покрај ова, половата сегрегација на работната сила е помалку нагласена во Бугарија одколку во другите Европски земји.[3] Споредено со Европскиот просек, жените во Бугарија имаат поголема инволвираност во традиционално машките области како на пример: наука, математика, компјутери и инженерство; и помала

Овој проект е финансиран од Ерасмус+ програмата, со подршка на Европската Комисија. Оваа публикација ги одразува ставовите на авторот, и комисијата не може да биде одговорна за било каква употреба на податоците во неа.

инволвираност во услужниот сектор. Исто така разликата во платите (во 2013) е 13.0% во Бугарија, што е помала од просекот на Европската Унија од 16.2%. Почнувајќи од 2014, стапката на вработеност (возраст 15-64) на жените беше 58.2% додека на мажите беше 63.9%. [4] Стапката на вработеност за двата пола беше релативно ниска во текот на последните две децении, поради присуството на нерегулиран неформален сектор. Според Светска Банка, жените во 2014 сочинуваа 46.6% од вкупната работна сила, прилично исто како во 1990 (47.9%). [5] Силната вклученост на жените во Бугарија во економијата може да се гледа во фактот дека речиси сите вработени жени работат со полно работно време - највисок процент меѓу вработените жени во ЕУ. [6] Пред ерата на комунизмот, Бугарија (како и другите земји од Источна Европа) беше во голема мера рурално земјоделско општество, со жени кои се интегрирани во руралните земјоделски работи. Како такви, тие окупираа релативно висок статус во општеството (иако не беа еднакви со мажите). Под комунистичкиот режим, земјата беше индустријализирана и "модернизирана", и луѓе дојдоа од руралните области во урбаните средини. Новата комунистичка идеологија и економија ги интегрираше жените во платената работа - во доцните 1970-ти, Бугарија имаше највисок процент на вработени жени во светот. [7]. Жените беа интегрирани во речиси сите области, вклучувајќи ја науката и медицината, сепак тие беа строго под контрола на државата, беа образовани да бидат покорени на државните органи (кои беа претежно машки), и имаа многу малку енергија на себе-изразување. Падот на комунистичкиот режим имаше мешани резултати за жените: додека нивната економска сигурност беше засегната (иако тоа влијаеше на мажите - како и мажите и жените ги изгубија, во голем број, нивните државно загарантирани работни места), жените добија новооткриената слобода за отворен бизнис, слободно да извршуваат уметнички и културни активности, како и да имаат слобода на говор. Додека новонастанатиот, "див", неограничен капитализам од 1990-тите години беше често непријателски расположен кон жените, многу жени всушност, успеаа: Една третина од сопствениците на компаниите и врвни менаџери во Бугарија се жени. [8] Високото учество на жените во бизнисот е заеднички за земјите во регионот на Источна Европа: "Генерално, Источна Европа и понатаму е на врвот на ВТА во родовата еднаквост, со 35 проценти на високи позиции и само 16 отсто од бизнисите немаат жени во повисокото раководство". [9] Сепак, постои позитивен тренд што овие броеви се зголемија брзо во последниве години.

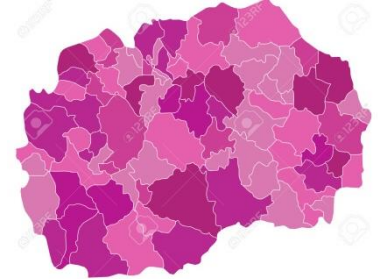
Бракот и семејниот живот

Иако бракот традиционално беше многу важен во Бугарија, имаше брз пораст на немажените по падот на комунизмот. Транзицијата кон пазарната економија имаше големо влијание врз демографското однесувањето на населението. Правниот и социјалниот притисок да стапат во брак е намален, и населението почна да доживува нови стилови на живот. [10] Почнувајќи од 2014 година, 58,8% од децата се родени од мајки кои не се во брак. [11] Во Европската студија на вредности (ЕВС) од 2008 година, процентот на бугарските испитаници кои се согласуваат со тврдењето дека "Бракот е застарена институција" беше 27,2%. [12] Нов семеен законик стапи на сила во 2009 година, што значеше модернизирање на законот за семејство. [13] Законски, Бугарија одамна призна рамноправност на мажите и жените во законот за семејство. И покрај Овој проект е финансиран од Ерасмус+ програмата, со подршка на Европската Комисија. Оваа публикација ги одразува ставовите на авторот, и комисијата не може да биде одговорна за било каква употреба на податоците во неа.

правната еднаквост, општествените норми на Балканската култура често сметаат дека жената треба да биде потчинета на сопругот. [14]

МАКЕДОНИЈА

Македонските жени живеат во општество кое е сè уште патријархално. Сепак во периодите познати како период пред конфликтот, конфликтот и пост конфликтот поради внатрешниот конфликт познат како востанието во Република Македонија жените одиграа важна улога во воспоставувањето на мир. Традиционално, жените во Македонија често се сметаат за домаќинки, кои имаат за задача да се грижат за семејството и да ги извршуваат домашните обврски. Сепак во последните педесет години може да се забележи пораст на жените на повисоки позиции. Во 1946 година жените во Македонија го добија правото на глас. Подоцна многу важни државни позиции започнаа да бидат управувани од страна на жени. Еден пример за ова е кога Македонија се здоби со жена кандидат за премиер во 2008 година, додека во 2009 имаше и жена кандидат за претседател. Иако двете жени не беа избрани ова е доказ дека Македонските жени може да се натпреваруваат со мажите, и дека стереотипите од минатото се избришани. Од академска гледна точка, мажите имаат тенденција да доминираат во областа на инженерството, а жените најмногу може да се видат во хуминстичките науки.

Вработување:

Стапката на вработеност на жените во Република Македонија е 35,3% што е драстично пониска во споредба со мажите, каде што стапката на вработеноста е околу 52,3%.

Стапката на жени кои се во потрага по работа е еднаква со стапката на вработени жени и е околу 31%. Оваа стапка често му се препишува на фактот дека жените во Македонија се најчесто оние кои остануваат дома и се грижат за децата. Многу честа појава кај жените е тоа што често се грижат и за постарите членови на семејството. Ова е и една од главните причини поради кои жените имаат помала стапка на вработеност од мажите. Кога разговараме за скратено работно време, 6,7% од женската популација во Македонија работи со скратено работно време, додека бројот на машкото население е 5.5%.

Дистрибуцијата на жените и мажите во сите сектори на економијата на Република Македонија покажува пристрасност кон еден пол. Во Република Македонија, 9.6% од вработените жени работат во секторот за здравство и социјална работа, што е еднакво со бројот на жени кои работат во образование. Двата пола покажуваат најголем интерес во трите најпопуларни сектори кои се производство, кој се состои од 22.6% вработени жени, земјоделство, шумарство и риболов со 18.1% и Трговија на големо и мало со 16.3%. За разлика од најпопуларната професија која е Земјоделство, шумарство и риболовот, дистрибуцијата на жени и мажи низ различни професии дополнително се карактеризира со силна родова пристрасност.

Овој проект е финансиран од Ерасмус+ програмата, со поддршка на Европската Комисија. Оваа публикација ги одразува ставовите на авторот, и комисијата не може да биде одговорна за било каква употреба на податоците во неа.

Една четвртина од сите вработени жени во Република Македонија работат како работници за продажба, проследено со професии како што се службеници и наставници. Мажите од друга страна се претежно вработени како градежни работници, услужни работници или возачи и оператори на мобилни погони. Поради ова, од голема важност за Република Македонија е да се преземат активности за да се мотивираат жените да се заинтересираат во типично машките професии како и мажите да се мотивираат да влезат во типично женските професии.

КИПАР

Кипарската жена во домот. Кипар е во суштина машко општество. Општествениот систем, патријаршија, во кој мажот е главата на семејството и има авторитет е сеуште застапен во Кипар.

Од двете страни на островот, постои силен, иако намален, елемент на патријархатот. Економската, социјалната и политичката моќ се наоѓаат во рацете на мажите, и само мажите можат да станат религиозни функционери, без разлика дали се христијани или муслимани. Жените се скоро отсутни од политичките згради. Генерално тие се вработени на работни места со помал статус и пониска плата од мажите. Влегувањето на жените во работната сила иако им нуди финансиска основа за поголема независност и безбедност, често значи дека тие мора да работат надвор од домот, но задржувајќи ги нивите обврски во домот, што резултира во двоен товар.

Традиционално, примарната улога на кипарските жени е да се омажат и да имаат деца а сите други достигнувања се помалку важни. Денес, грчко-кипарските жени се поделени кога се запрашани дали сметаат дека нивната општествена улога е различна од онаа на мажите.

Брак. Со оглед на тоа дека пред половина век значителен дел од браковите биле договорени (често од страна на таткото), ова во голема мера исчезнало, иако родителите сеуште имаат строга контрола и влијание врз брачниот избор. Повеќето луѓе сметаат дека бракот е нормален чекор, па поголемиот дел се во брак. Оние кои не се, често се гледани како ексцентрични или несреќни или и двете. Иако претходното давање на мираз, главно на жените се сметало за задолжително, родителите сеуште сметаат дека треба да им обезбедат колку што е можно поголема економска поддршка на нивните деца кога се во брак. Идеално, родителите се надеваат дека тие можат да им обезбедат на двојката комплетно опремена куќа и други основни потреби како еден или два автомобили.

Овој проект е финансиран од Ерасмус+ програмата, со поддршка на Европската Комисија. Оваа публикација ги одразува ставовите на авторот, и комисијата не може да биде одговорна за било каква употреба на податоците во неа.

Семејството. Повеќето парови се надеваат да имаат две деца, по едно од двата пола.

Традиционалната поделба помеѓу мажите и жените сеуште е присутна со тоа што мажите се одговорни за јавниот домен (работа итн) а жените за приватниот домен (домот) иако жените стануваат се почести во работниот сектор. Бидејќи повеќето луѓе се преселуваат и живеат во станови во градот или градат свои куќи, тие повеќе не живеат во близина на роднините, како што било во минатото кога живееле во повеќе куќи во ист град или село.

Образование. На почетокот на 20от век процентот на девојчиња и момчиња запишани во основно образование беа еден наспрема три. До 1943 година, околу 80% од кипарските девојчиња завршиле основно училиште. Во 1969 година, кога основното училиште започна да биде задолжително, двата пола беа подеднакво запишани. До 1980-тите години 45% од девојчињата запишуваа средно образование. Во средината на 1960-тите години девојките започнаа да го напуштаат Кипар и да студираат на факултети надвор од државата. Во 1980 година, жените сочинуваа околу 32% од оние кои студираат во странство.

Вработување на жените. Учеството на жените во секторот за работа постојано се зголемува. Во 1976 година учеството на жените во секторот за работа беше 30%, со пораст на 37% во 1985 година. Денес жените во секторот за работа бројат 44%. 62,1% од жените на возраст од 15-64 години се на работа.

Кипар долго време имаше висок степен на учество на жените во работната сила. Имаше големи промени во природата на вработувањето на жените. Учеството на жените во работната сила се зголеми од 22% на 41%. Падот во руралните средини произлезе од целокупната промена од земјоделските работи, каде што жените имаат витално значење до вработувањето во урбаните занимања како што се производството и угостителството.

Професионалната сегрегација на половите беше сеуште присутна во Кипар на почетокот на 1990-тите. Иако учеството на жените на свештеничките работни места беше повеќе од двојно од крајот на 1970 година, само една жена во петнаесет беше на управна или менаџерска позиција во 1985. Во средината на 1980-тите години учеството на жените во работната сила за зголеми на 39%, во споредба со 36% десет години порано. Најчесто позициите каде жените наоѓаа вработување беше во областа на медицината и образованието. Во областите каде што мажите беа доминантни, учеството на жените изнесува само 11% кое доживеа пораст од 8% во 1976 година. Во областите каде што жените се доминантни, мажите управуваат со половина од позициите.

Сепак, се уште има простор за подобрување кога станува збор за родовата еднаквост на жените на Кипар. Не само што жените претставуваат 14,4% од работната сила на високи позиции, жените исто така се платени во просек 24% помалку за еден час во споредба со нивните машки колеги. [6] Принципот еднаква плата-еднаква работа би го решил овој проблем, но најчесто жените се на пониски позиции од мажите што резултира во нееднакви плати.

Овој проект е финансиран од Ерасмус+ програмата, со поддршка на Европската Комисија. Оваа публикација ги одразува ставовите на авторот, и комисијата не може да биде одговорна за било каква употреба на податоците во неа.

Според пописот на населението од 2006 година, стапката на невработеност кај жените е 19%, додека кај мажите тоа е 6%. Во 2010 година, стапката на невработеност изнесуваше 17,5% за жени и 8,9% за мажи. Иако стапката на невработеност кај жените се намалува, стапката е два пати повисока во однос на мажите.

ЛИТВАНИЈА

Во Литванија има повеќе жени отколку мажи. Исто така, процентот на мажи постепено се намалува: во 1995 година имаше 47,3% мажи, во 2000 имало 47,1%, а во 2011 година само 46,5%.

Иако Литванија традиционално се смета за патријархална држава, жените тука имаат големо влијание и значење уште од античките времиња. Денес тие се еднакви партнери во разни области и извршуваат важни функции.

Историјата на Литванија е полна со силни, љубовни, паметни, борбени и постојани жени.

Тие играат важна улога во развојот на литванското општество и животот; Тие се креативни и бараат промени со тоа што покажуваат пример и поттикнуваат подобрување.

Сега имате можност да дознаете за Барбора Радвилаите, големата војвотка од Литванија и Кралица на Полска (16 век); Емилија Плиатерте, литванската Јованка Орлеанка, учесник во бунтот во 1831 година и капетан на полска армија.

Жемаите - најистакнатата писателка на Самогитија која не подлегна на животни тешкотии, и беше во потрага на светлината и вистината (19 век); Брилијантниот борец Јурга Иваностеити, литвански прозаист, јавна личност, драматург и сликарка (20 век); Далија Грибаускаите, првата жена претседател на Литванија.

Жените и мажите со еднакви можности: Вработување и невработеност

Литванските жени и мажи во вработувањето, невработеноста и родовата еднаквост се под влијание на економската рецесија, при што се намали јазот помеѓу жените и мажите при вработување, невработеноста, платите и сиромаштијата. Сепак, напредок во родовата рамноправност не е постигнат, бидејќи овие промени се должат на намаленото вработување, зголемената невработеност и значително намалените плати и за жените и за мажите. По економската криза, мажите во секторот за труд се вратија на работа многу побрзо од жените, додека индустрискиот сектор се опорави многу побрзо. Се предвидува дека жените кои работат во јавниот сектор за спроведување на мерки за економија, долгорочно ќе страдаат негативно на пазарот на трудот.

Вработување на жени кои живеат во села

Овој проект е финансиран од Ерасмус+ програмата, со подршка на Европската Комисија. Оваа публикација ги одразува ставовите на авторот, и комисијата не може да биде одговорна за било каква употреба на податоците во неа.

Поради разликата помеѓу индикаторите за полова еднаквост на Литванија се појавуваат побогати и посиромашни региони. И покрај тоа што литванските села брзо се прилагодуваат на промената на економската и социјалната средина, жените имаат голем товар за време на оваа промена. Високата квалификација на руралното население и младинската миграција се интензивира, а мнозинството емигранти се жени, што имаат негативно влијание врз руралниот социјален и економски живот.

Женско претприемништво

Жените и мажите имаат еднакви законски можности да започнат бизнис, и покрај фактот дека во сите возрасни групи бројот на жени-претприемачи е помал од оној на мажите. Иако во последниве години жените претприемачи постепено се зголемуваат, покривајќи поширок спектар на активности.

Разликата помеѓу платите кај жени и мажи

Жените во текот на животот заработуваат помалку од мажите и нивните пензии се пониски и веројатноста за појава на сиромаштија во староста е поголема. Причините за ова се: жените и мажите се платени различни плати, иако тие вршат еднаква работа; мажите и жените работат во различни сектори; жените и мажите поинаку се поттикнати за резултатите; само неколку жени се на менаџерски позиции; тешко е да се балансира семејниот и професионалниот живот итн.

ГРЦИЈА

Античка Грција

Жените во античка Грција биле под власта на мажите. До бракот, жените биле под старателство на нивните татковци или било кој друг машки роднина, а одкако стапиле во брак биле под старателство на сопрузите. Како резултат на тоа, жените немаа политички и еднакви права и останаа во сенката на мажите. Бидејќи државјанството било поврзано со правото на сопственост и средствата за живот, жените никогаш не биле сметани за полноправни граѓани. Во Спарта, ситуацијата за жените била поинаква.

Спартанските жени уживаа статус и почит непознат од атинските жени. Бидејќи мажите постојано беа далеку од дома, потребата да им се даде на жените повеќе права станала неопходност. Главните одговорности на жените биле раѓање на деца, ткаење на ткаенината и управување со домаќинството. Иако социјалните ограничувања на жените биле екстремни во класичната Грција, грчката митологија е полна со моќни женски божици од љубоморна Хера до Афродита која ги користеше нејзините уроци за да ги натера луѓето да ја изгубат својата умност или Атена, која можела да се спротивстави на бракот и мајчинството.

Овој проект е финансиран од Ерасмус+ програмата, со подршка на Европската Комисија. Оваа публикација ги одразува ставовите на авторот, и комисијата не може да биде одговорна за било каква употреба на податоците во неа.

Потеклото на грчкото женско движење може да се проследи до крајот на 19 век. За време на грчката војна за независност, жените се еманципираа, на пример, Ласкарина Бубулина отплови во Нафплион со сопствено грчко знаме или Манто Маврогенос го потроши целото свое богатство за хеленистичката кауза. Промените беа на пат.

Во 20от век

Откако Грција се приклучи кон Европската унија (ЕУ), продолжи со своето патување кон модернизација. Меѓутоа, Грција отсекогаш била многу приврзана кон нејзиното античко наследство и се бори да најде рамнотежа меѓу модерноста и богатото културно наследство.

Важен чекор се случи во 1952 година, кога жените конечно стекнаа право на глас. Тоа го отвори патот до важни промени во нивниот статус. Во 1983 година, Грција го спроведе законот со кој се обезбеди родова еднаквост во бракот, го укина миразот и им даде еднакви права на децата родени надвор од бракот.

Според застапниците на правата на жените, родовата еднаквост значи еднаква застапеност на мажите и жените во комисиите, владата, парламентарните собранија, менаџерските места, синдикатите и јавните и приватните тела и јавните институции. Покрај тоа, родова еднаквост не треба да постои само во работната средина, туку општеството како целина, треба да ги промени своите ставови и вредности за да го промовира.

Родовата еднаквост беше ставена на маса благодарение на усогласувањето на националното законодавство на ЕУ. И Грција и ЕУ се решени да ја промовираат родовата рамноправност и веќе постои добра законска рамка. Како резултат на тоа, Грција треба да се фокусира на тоа како да го имплементира постоечкото законодавство. Во текот на 2000-тите години, целта беше да се усогласи работата и семејниот живот со спроведување на заштита од отпуштања за време на бременост, породилно отсуство и татковско отсуство, бенефиции за брак и деца. Сепак, динамиката на семејството се уште е конзервативна, а вонбрачното дете или долготрајната кохабитација не се широко распространети. Покрај тоа, Грција, исто така, треба да ја подигнаес веста кај жените и да се осигура дека тие ги знаат своите права и не се плашат да ги побараат.

Со економската криза, учеството на жените во економијата се зголеми. Жените во Грција се соочија со две оптоварувања: одговорност за згрижување на домаќинството и притисокот за помош кога семејството не можеше да се потпре на другите членови. Како резултат на тоа, тие прифатија несигурни работни места и беа принудени да се придржуваат кон половата дискриминација. Исто така, постојат клучни разлики помеѓу приватниот и јавниот сектор кога станува збор за дискриминација и политики кои го олеснуваат работниот век на жените со деца. Јавниот сектор ги штити подобро и самовработеноста се чини дека е единствената друга алтернатива.

Овој проект е финансиран од Ерасмус+ програмата, со подршка на Европската Комисија. Оваа публикација ги одразува ставовите на авторот, и комисијата не може да биде одговорна за било каква употреба на податоците во неа.

Предрасудите се уште се живи и постои верување дека жените не треба да ги извршуваат тешките задачи поради нивните семејни обврски. Според Харис Симеониду, директор за истражување во Националниот центар за социјални истражувања, "улогата на мажите и жените во бракот останува традиционална" и има последици и во работната средина.

Се уште има многу што треба да се направи во борбата против половата дискриминација во Грција. Грците сè уште се приврзани на нивниот традиционален начин на живот, но Грција ја има целата правна основа за да обезбеди родова рамноправност и да ги зајакне жените. За Ангела Даифа-Францескаки, претседателка на Организацијата на жените на пантелените, "законодавната рамка на Грција е една од најдобрите во Европа", земјата треба да го искористи ова и да продолжи со својата добра работа.

Национални

Поглавја

Имплементација на проектот

ИТАЛИЈА

Италија се граничи:

- на север со Швајцарија и Австрија
- на исток со Словенија и Јадранското Море
- на југ со Јонското Море и Средоземното Море
- на запад со Тиренското Море, Лигурското Море и Средоземното Море
- на северозапад со Франција

Освен главното копно, Република Италија, исто така, се состои од островите Сицилија, Сардинија, Елба и многу други помали острови. Под континентална Италија спаѓаат и независната Република Сан Марино и Ватикан, најмалата држава во светот, односно државата на папата, која се наоѓа во Рим.

Италија брои 3011.323 квадратни километри (116.341 sq mi).

Италија е поделена на 20 региони, секој поделен на провинции и општини.

Главен и најголем град е Рим (населението до 2016 година брои 2 873 598 граѓани), кој што е познат културен и туристички центар.

Култура

Од антиката до модерно време, Италија игра централна улога во светската култура. Италијанците се одговорна за некои од најпознатите светски скулптури, архитектура, слики, литература и музика. Иако нацијата беше политички обединета пред помалку од 150 години, Италијанците не се сметаат за "нови" луѓе, туку се гледаат себеси како потомци на природните географски граници и различното културно наследство што доаѓа од Грците, Етрурките, Арапите, Норманците и Ломбардите. Регионалниот партикулизам е

Овој проект е финансиран од Ерасмус+ програмата, со подршка на Европската Комисија. Оваа публикација ги одразува ставовите на авторот, и комисијата не може да биде одговорна за било каква употреба на податоците во неа.

евидентен во локалните дијалекти, празници, песни и регионални кујни. Најважно за сите италијанци е традицијата на семејството како водечка сила и фокус на лојалност.

Економија

Во периодот по војната, Италија беше трансформирана од економија базирана на земјоделство, која беше сериозно погодена од последиците од светските војни, во една од најиндустријализираните земји во светот и водечка земја во светската трговија и извоз.

И покрај овие важни достигнувања, економијата на земјата денес страда од структурни и неструктурни проблеми. По силниот раст на БДП во периодот 1945-1990 година, просечните годишни стапки на раст во последните две децении заостануваат под просекот на ЕУ. Покрај тоа, Италија беше особено погодена од рецесијата кон крајот на 2000-тите. Стагнацијата во економскиот раст и политичките напори за нејзино заживување со големи владини трошоци од 1980-тите па наваму, на крајот предизвикаа сериозен пораст на јавниот долг. Покрај тоа, италијанскиот животен стандард има значителен јаз меѓу северот и југот: просечниот БДП по глава на жител во Северна и Централна Италија значително го надминува просекот на ЕУ, додека некои региони и провинции во Јужна Италија се драстично пониски.

Краток опис на активностите спроведени за време на проектот

И во фазата на дизајнирање и по одобрувањето на проектот, беше спроведено истражување на пазарот на национално и локално ниво. Благодарение на истражувањето спроведено за стапката на невработеност кај жени на возраст од 25 до 34 години, провинцијата Вибо Валенсија која е и седиштето на нашата организација, е една од италијанските провинции со највисока стапка на невработеност кај жените од 43,7%. По истражувањето, избравме компании креирани од жени. Објавивме известување на нашата страница на Фејсбук и на нашата веб страница. Покрај тоа, оставивме неколку брошури (создадени реклами за проектот) на места каде што има најповеќе жени, како што се училиштата, супермаркетите, општината, библиотеки, фризерите и медицински клиници. Добивме неколку барања за учество во проектот, па решивме да направиме избор на жени, земајќи ги во предвид тешкотии со кои се соочуваат овие жени. По завршувањето на фазата на избор на учесници, им дадовме "почетен" прашалник за евалуација на целите за учење.

Заедно со другите партнери во декември 2015 година ја создадовме веб-страницата на проектот Pro.Women но новиот блог беше создаден од новиот шпански партнер по нивното влегување во проектот.

Помеѓу месеците март и јуни 2016 година спроведовме три интервјуа со успешни италијански бизнисмени.

Интервјуата ги спроведи лице од персоналот и неколку избрани ученици. Жените претприемачи беа интервјуирани од страна на учениците.

Интервјуата беа снимени. Меѓу интервјуираните жени беа:

Овој проект е финансиран од Ерасмус+ програмата, со подршка на Европската Комисија. Оваа публикација ги одразува ставовите на авторот, и комисијата не може да биде одговорна за било каква употреба на податоците во неа.

-Г-ѓа Леа Кориљано, која создаде бизнис, односно ја ревитализирање компанијата која веќе некое време не успеа да даде никакви резултати. Панталеа е млада мајка. Фабриката на нејзиниот татко имаше сериозни потешкотии во продавањето на маслото. Благодарение на нејзината издржливост, таа тргна по нова патека и започна да го промовира својот производ онлајн. Прво, Панталеа, одлучи да ја преземе контролата врз компанијата. Таа создаде различни видови биолошко масло, како што се: масло со лимон, масло со портокал, масло со жешки пиперки, и покрај тоа создаде нов вид сладок крем со маслото што го произведува. Денес Панталеа благодарение на нејзините иновативни идеи и нејзината издржливост е добро интегрирана во пазарот за масло.

-Г-ѓа Фиорела. Компанијата Фиорела произлегува од намерата да се усогласи семејството со работата и потребата да се оствари економски приход и да се зачува античката уметност за неа на тело. Целосното отсуство на конзерванси и хемиски коректори, ексклузивната употреба на природните компоненти одгледувани и преработени во регион во средината на Медитеранот, ја формираат основата на апсолутно природната и деликатна линија на производи "Фиорела". Благодарение на ова домашно работење, г-ѓа Фиорела е целосно интегрирана во светот на работата, гарантирајќи економски приход неопходен за нејзиното семејство.

-Третото интервју беше направено на г-ѓа Векио. За време на економската криза, Доменица не била обесхрабрена и започнала угостителска услуга од дома каде користела производи исклучиво од територијата на Италија. По неколку години од почетокот на бизнисот, и благодарение на приходите заработени, г-ѓа Векио одлучи да отвори ресторан на море.

Следејќо го распоредот на проектот, во месеците од март до август 2016 година беа посветени на подготовката на обуката. Во текот на тие месеци секој партнер го презеде уредувањето на модулот доделен за време на фазата на дизајнирање. Во истиот период модулите биле разменети помеѓу партнери и беа преведени на сите национални јазици на партнерите.

Во месеците од септември до октомври 2016 година се одржа курс во училница, каде што беа проучени следниве модули:

1. Еко компатибилно угостителство;
2. Еко-одржливи занаети;
3. Зелен веб маркетинг.

Учесниците го завршија вториот прашалник за евалуација на целите за учење

На крајот на октомври започна курсот за е-учење, кој заврши кон крајот на декември. 96 учесници од целата земја, го следеа курсот за е-учење. Добивме многу пораки од жени, но исто така и мажи, кои ја користеа нашата платформа за продлабочување на темите

Овој проект е финансиран од Ерасмус+ програмата, со подршка на Европската Комисија. Оваа публикација ги одразува ставовите на авторот, и комисијата не може да биде одговорна за било каква употреба на податоците во неа.

предложени во проектот, и беа многу среќни што можеа слободно да ја користат нашата платформа. И учесниците кои беа избрани го следеа онлајн курсот.

Во текот на курсот за е-учење учесниците ги проучуваа следниве модули:

Интернет маркетинг

Технички англиски,

ИТ модул

Е-трговија

Учесниците го завршија последниот "Прашалник за евалуација на целите за учење" и направија тест за евалуација на е-учењето. На крајот од курсот им беше доставен сертификат на сите ученици.

Краток опис на тоа како учесничките го доживеале проектот и нивната вклученост.

На крајот на курсот, ги прашавме учесниците како го доживеа ова искуство. Повратните информации добиени од нашите учесници беа многу позитивни. Благодарение на овие интервјуа сфативме дека ја достигнавме нашата цел.

Г-ѓа Изабела (49 години) вели: за првпат бев вклучена во проект фокусиран на жени. Благодарение на проектот, научив многу работи што не ги знаев, и имав можност да запознавам нови луѓе, да воспоставам нови односи и да се соочам со оние кои, како мене, не можат да го балансираат работниот живот со нивниот семеен живот.

Г-ѓа Клаудија (29-години) ни кажува: долго време барам работа, но без успех. Благодарение на овој проект сфатив дека можам да создадам домашен бизнис за да заработам нешто, потпирајќи се само на моите вештини.

Г-ѓа Рита (29 години) вели: Обуката беше навистина интересна, но посетата на компании создадени од жени, секако ми ги отвори очите и ми даде енергија за да можам да се потпрам на себеси. Жените се сила на природата, ако ние сме способни да растеме деца сами по себе, исто така ќе можеме да негуваме бизнис.

Г-ѓа Асунтина (24 години) вели: Оваа обука беше возбудлива и ми предложи идеи за отворање на мојот бизнис од дома.

Г-ѓа Франческа (38 години) вели: Бидејќи имам деца на кои им го посветувам најголемиот дел од моето внимание, не можам да работам,. Јас сум љубител на фотошоп и фотографирањето, така да ова искуство ми даде корисни информации за да го започнам мојот сопствен бизнис од дома.

Г-ѓа Елиса (29-години) вели: "Откако завршив факултет, започнав да барам работа, но во Калабрија речиси е невозможно да најдам работа. Никогаш не помислив да имам работа од дома. Сега ништо не ме спречува да започнам бизнис од дома, и се надевам дека еден ден ќе имам свој бизнис.

Овој проект е финансиран од Ерасмус+ програмата, со подршка на Европската Комисија. Оваа публикација ги одразува ставовите на авторот, и комисијата не може да биде одговорна за било каква употреба на податоците во неа.

Грција

Е земја богата со историја, уметност и култура и поради оваа причина се дефинира како лулка на западната цивилизација. Грчката култура е комбинација од различни влијанија - од балканската област се до Ориентот, но сепак одржувајќи ја својата единственост. Грција е исто така развиена земја со 11,1 милион жители, висок стандард на живеење и многу висок индекс на човеков развој (рангирана на 29 место во светот, 2014 година). Нејзината економија се заснова на услужниот и индустрискиот сектор, особено превозот и туризмот. Втората светска војна ја опустоши економијата на земјата, но чудесно се опорави од 1950 до 1980 година, кога земјата уживаше висок степен на економски раст. Од 2000 година, Грција напредуваше, нејзиниот раст на БДП беше над европскиот просек со врв на 5,8% во 2003 година и 5,7% во 2006 година. За жал, просперитетот не траеше многу долго, бидејќи следната голема рецесијата и големата криза со долгови ја потисна економијата и нивоата на БДП се спуштија под 0. Всушност, во 2011 година, БДП се намали на -9,2%. Долгот достигна највисока точка со 356 милијарди евра пред реструктуирање на долгот со приватниот сектор, кој помогна да се намали на 280 милијарди евра во 2012 година. Се разбира, кризата има големо влијание врз вработувањето и според ОЕЦД, 73,1% од населението беше во состојба на долгорочна невработеност во 2015 година, една од највисоките проценти во светот. Освен тоа, 27,9% од женската работна сила е невработена во споредба со само 19,5% од машката работна сила. Сепак, забележано е зголемување на стапката на претприемништво и самовработување, што речиси двојно се зголеми од 2009 и 2013 година кај младите луѓе. Грција има еден од највисоките броеви на самовработување во целата Европска Унија со 35,2%, од кои 29,6% се жени, во споредба со 16,1% во ЕУ. Всушност, жените се лидери во оваа област, од 2000 до 2011 година, тие беа најголемата група со 20% самовработени. Од 2013 година стапката на самовработување се зголеми и достигна 60% кај младите луѓе, од кои 30% се жени. Се чини дека самовработеноста е решение за борбата против невработеноста и за жените исто така е начин за усогласување на нивниот работен однос и нивниот семеен живот. Ова не е занемарливо со оглед на тоа што 200.000 жени во Грција се самохрани мајки.

Сепак, самовработеноста претставува мал дел од 40% од женската работна сила. Понатаму, жените сè уште поседуваат работни места со ниски приходи и работа со ниски квалификации, како на пример во услужната работа, во јавниот сектор или во работни места со скратено работно време. Не само позицијата на жените на пазарот на трудот е послаба од онаа на мажите, но тие исто така заработуваат помалку пари. Навистина, родовиот јаз во платите е реален, а во Грција, жените заработуваат $\frac{3}{4}$ од она што мажите заработуваат за истата работа. Покрај тоа, 60% од жените се уште се невработени и 1 700 000 се домаќинки. Сепак, денес жените имаат добро познати академски кариери. Вратите на универзитетите им беа отворени за првпат во 1890 година. Денес 60% од студентите и повеќе од 50% од дипломираните студенти се жени.

Во актуелната економска криза, жените низ цела Грција се борат со нови и разновидни пречки. Активностите кои ги спроведува НВО CIVIS PLUS во рамките на Pro.Women имаа

Овој проект е финансиран од Ерасмус+ програмата, со подршка на Европската Комисија. Оваа публикација ги одразува ставовите на авторот, и комисијата не може да биде одговорна за било каква употреба на податоците во неа.

за цел да ги подобрат жените со помалку можности, со посебен фокус на мајките, преку различни активности.

Како што започна проектот, се одржа секторско истражување и анализа на пазарот за ситуацијата со вработувањето во Грција, за политиките за поддршка на претприемништвото и за моменталната претприемачка реалност во Грција. Корисни податоци и резултати беа искористени со цел да се структурираат следните чекори на проектот.

Повикот за учесниците беше апсолутно успешен, бидејќи повеќето контактирани грчки медиуми покажаа голем интерес за обуката. Фактот што повеќето медиуми контактираа со веб-страници, портали и весници специјализирани за претприемништво и деловни прашања одиграа многу позитивна улога во дисеминацијата на курсот за обука и може да се сметаат за добра практика. Многу жени-мајки од цела Грција изразија интерес за учество во активностите на Pro.Women проектот. Шеснаесет од нив активно учествуваа во обуката во училишта, додека 137 жени имаа можност да се запишат на курсот за е-учење.

Групата учесници што присуствуваа на обуката во училишта беше хетерогена. Имаше жени од различни возрастни групи, со различно образование, со повеќе или помалку идеи за нивниот иден бизнис, но со исти очекувања, желби и надежи. Учесниците живеат во Атина и се соочуваа со секојдневните предизвици на живеење во зафатена, космополитска урбана област. Заедничка основа на жените кои учествуваа во овој проект е недостатокот на слободно време и желба и чувство на потреба да се стекнат со нови вештини.

Имплементацијата на проектот се одвиваше во различни фази, секоја од нив имаше за цел да ги води и да ги исполни целите на проектот.

Во првата фаза, истражувачката активност се одржа во период од четири месеци. Во текот на оваа фаза, опсегот на активностите се базираше на интервјуа и посети на некои грчки компании водени од страна на жени-претприемачи, кои ефикасно наоѓаа рамнотежа помеѓу нивниот личен живот, тешката деловна клима и успешен бизнис. Извршивме три интервјуа со многу активни и успешни грчки жени бизнисмени, кои исто така беа снимени. Ние не се двоумевме да побараме познати женски претприемачи да ги споделат своите искуства со нас и со учесниците во проектот, а повратните информации што ги добивме беа потполно позитивни. Овој детаљ, на пример, да не се плашете да стремите високо, би можел да биде корисен и за други проекти и за самите учесници. Имавме привилегија да ја разгледаме г-ѓа Ставроула Панопулу, основачот на deVop.gr, веб-страница која промовира урбани настани и информации за широк спектар на теми како култура, градски живот итн. Учесниците имаа можност да бидат присутни и активно да учествуваат во интервјуто. Интервјуто започна со кратка презентација на полето на активност, патот од идејата до тековната фаза на бизнисот и се фокусираше на предизвиците, границите и плодовите на бизнисот. Вториот дел од интервјуто се фокусираше на сесија прашања и одговори и отворена дискусија помеѓу гостинот на интервјуто и учесниците. Исто така, ја интервјуиравме г-ѓата Џота Мантау, основачот на

Овој проект е финансиран од Ерасмус+ програмата, со поддршка на Европската Комисија. Оваа публикација ги одразува ставовите на авторот, и комисијата не може да биде одговорна за било каква употреба на податоците во неа.

Грчките сандали Аелија. Нејзиниот бизнис ја промовира грчката традиција за производство на рачни кожени сандали. Третото интервју беше со г-ѓа Ева Епитропаки и г-ѓа Вера Папангелопулу, кои нè воведоа во нивната онлајн продавница Jamjar.gr, единствен онлајн бутик на грчкиот пазар. Последните две интервјуа беа одржани без присуство на учесниците, поради големиот обем на работа и ограниченото време на располагање на жените претприемачи, но тие се покажаа како многу корисна алатка во ширењето на информациите. Интервјуата беа засновани на прашањата што ги дава координаторот на проектот и некои прашањата поврзани со грчката ситуација. Овие прашања ги опфаќаа некои од посебните потреби на учесниците. Обемот на овие интервјуа беше да се доближат учесниците до деловното опкружување и да се создаде прв контакт помеѓу учесниците и моделите на грчки жени. Интервјуата имаа за цел да им дадат на учесниците идеи за деловните области и можности, свежи идеи за тоа како тие можат да ги искористат своите идеи за одпочнување на свој сопствен бизнис.

Друга активност во овој период беше подготовката на едукативниот материјал потребен за обуката и курсот за е-учење. Од една страна, некои од понудените материјали се фокусираа на информации поврзани со основните модули на проектот, како што е еколошки кетеринг, еколошки одржливи занаети и зелен-маркетинг. Од друга страна, се обидовме да ги земеме во предвид и особеностите на учесниците и да им обезбедиме на учесниците материјали кои се однесуваат на нивните посебни потреби. Дел од произведениот материјал беше создавањето на модулот за електронска трговија подготвен од страна на HBO CIVIS PLUS во согласност со стручното знаење и професионалното искуство кое се стекнува во текот на годините на работа на организацијата.

Втората фаза од спроведувањето на проектот се состоеше од обуката во училишница. Поради динамиката на учесниците, решивме да ја одржиме обуката во училишницата за време на викендите, со многу активности во денови. Ние се одлучивме за овој распоред бидејќи нашите учесници беа зафатени мајки со многу различни дневни распореди. Обуката во училишница се одржа во нашите канцеларии, во пријателска работна средина. Спектарот на активности беше внимателно креиран на таков начин што секоја активност беше ориентирана кон учесниците и имаше за цел подобрување или развивање на широк спектар на вештини, фокусирајќи се на вештини поврзани со бизнис. Главната цел на оваа обука во училишницата беше да им се обезбеди на целните жени вештини кои ќе им помогнат да ги постават своите сопствени бизниси на успешен начин со што ќе ги усогласат обврските дома со оние на работа. Обуката во училишница беше структурирана на таков начин што им овозможи на учесниците да се здобијат и да развијат серија на социјални, граѓански и интеркултурни вештини, јазични и професионални вештини. Освен тоа, обуката во училишницата беше структурирана околу основните модули предвидени со програмата односно еколошки кетеринг, еколошки одржливи занаети и зелен-маркетинг. Во овој контекст, се обидовме да ги соединеме барањата и препораките на проектот, како и конкретните потреби на нашите учесници.

Овој проект е финансиран од Ерасмус+ програмата, со поддршка на Европската Комисија. Оваа публикација ги одразува ставовите на авторот, и комисијата не може да биде одговорна за било каква употреба на податоците во неа.

Обуката во училишница започна со краток вовед и презентација на учесниците и наставникот, програмата, целите и активностите кои ќе бидат имплементирани. Идејата за почнување со основите беше добро прифатена од учесниците. Прво започнавме со вовед на изработувањето на албуми, декорирањето и плетењето (модулот за еколошки одржливи занаети). Наставникот, исто така, се обиде да им ги објасни основите за започнување на сопствен бизнис, така да следната лекција беше “Основните концепти за создавање на свој бизнис”, каде што учениците научија колку е важно да се има силна визија. Некои од нашите учесници веќе имаа цврста идеја за нивниот иден бизнис, додека други беа отворени за собирање на различни идеи и резултати и почнаа да размислуваат за иновативна идеја за бизнис погодна за нивните вештини и знаења. Исто така, учесниците дознаа дека не сите идеи се одржливи или лесни за преведување во пракса. Наставникот, исто така, се обиде да даде посебен фокус на тоа колку е важно истражување на пазарот за нов бизнис и како без внимателно истражување на пазарот бизнисот може да пропадне. Во вториот дел од денот, наставникот им обезбеди на учесниците основни познавања за стратешкото планирање во бизнисот, што значи стратешко планирање, за надворешната и внатрешната анализа на животната средина, SWOT анализата, за визијата, мисијата, целите, остварувањето на целите, работната етика, вредностите итн. Оваа сесија беше проследена со отворена дискусија со експерт и кратка практична сесија, чија цел беше да се приложи теоретското знаење што учесниците го научиле во првиот дел од денот. По првиот воведен ден, вториот ден од обуката во училишница се фокусираа на основните модули предвидени со програмата. Во текот на првиот дел од денот, учесниците дознаа за особеностите на угостителската компанија и за концептот на еколошки одржливи набавки и еколошки практики и угостителски алатки (модул за еколошки кетеренг). Исто така, научија за финансиските извештаи и бизнис плановите и како да ги креираат. На вториот дел од денот, учесниците имаа можност да одржат отворена дискусија со адвокат и научија за правните форми на бизнисот. Обезбедените информации се покажаа многу корисни за учесниците и ги натераа да се запознаат со бизнис секторот.

Во втората недела од обуката, целта беше да се оди длабоко во процесот на започнување на нов бизнис. Во текот на првиот ден од втората недела од обуката во училишницата, наставникот им обезбеди на учесниците информации за Зелениот веб маркетинг, предностите на еколошки маркетинг микс и како треба да го користат зелениот веб-маркетинг. Обуката продолжи со презентација на алатките за зелен веб маркетинг, дискусија за сите 20 нови правила за овој вид на маркетинг, како и за осумте стратегии за успешен он-лајн маркетинг и стратешки зелен веб маркетинг. Иако ако овој дел од сесијата беше многу специфичен, нашите учесници развија силен интерес за тоа и им беше многу интересно и корисно за нивните идни нови бизниси. Покрај тоа, имаше дискусија за паметни идеи за маркетинг и за некои корисни совети за тоа како да се зголеми продажбата. Вториот дел од денот беше посветен на финансискиот дел, дискусијата беше насочена кон видовите на финансирање и учесниците имаа можност да разговараат за своите прашања со експерт. Последниот ден од обуката во училишница беше предвиден како резиме на претходните денови и активностите беа наменети за

Овој проект е финансиран од Ерасмус+ програмата, со поддршка на Европската Комисија. Оваа публикација ги одразува ставовите на авторот, и комисијата не може да биде одговорна за било каква употреба на податоците во неа.

разгледување на стекнатите знаења и вештини со дополнителни забелешки за бизнис-концептот, презентација на бизнис идеи и нивна имплементација. Последниот дел од обуката во училишница беше серија прашања и одговори.

Пристапот на обуката во училишница ги комбинираше формалните со неформалните наставни методи. Имаше сесии кои беа повеќе ориентирани на наставникот со информации дадени од наставникот до учесниците, но имаше и сесии каде што учесниците беа многу вклучени и имаа можност да комуницираат и со наставникот и меѓусебно. Неформалниот пристап им помогна на учесниците да станат поотворени и слободно да разговараат за своите идеи, очекувања и стравови, да споделуваат знаења и да учат од другите. Друга придобивка од овој пристап беше дека меѓу учесниците се создаде врска, така што на последната сесија разговараа за нивните идни напори и ги споделија нивни детали за контакт. Фејсбук групата, која беше создадена по обуката во училишница, беше поздравена од учесниците. Тие со задоволство се придружија на групата и ги споделија можностите за претприемништво / образование, вести за проектот и приказни за личен успех.

Последната фаза од проектот се состоеше од курс за е-учење кој имаше за цел да ги комбинира теоретските и практичните информации за различни вештини. Е-учењето беше алатка која овозможи поширока партиципација и им одзеде помалку време на учесниците. 137 учесници од целата земја, дури и од маргинализирани области, го следеа курсот за е-учење. Добивме е-мејл од учесниците кои го искажаа својот ентузијазам за е-учењето, бидејќи повеќето од нив немаа можност за повисоко образование и се чувствуваа исклучени од разните проекти и обуки кои се одржуваат само во поголемите градови во земјата. Едукативната алатка што се користеше во оваа фаза беше платформа на интернет која им овозможи на учесниците да добијат слободен и лесен пристап до обезбедените материјали, слајдови, вежби и детален план за учење под водство на учител. Материјалите што беа дадени на он-лајн платформата ги вклучуваа модулите кои беа предавани во обуката во училишница и разни теми како што се интернет маркетинг, е-трговија, основен англиски јазик, информатичка технологија и така натаму. По завршувањето на курсот за е-учење, учесниците беа замолени да направат евалуациски тест со цел да ги проценат конечните компетенции што ги научиле. Откако ги добија резултатите од тестот за оценување, на учесниците им беше даден сертификат за присуство.

Повратните информации од учесниците беа навистина ветувачки. Тие едногласно се согласија дека имаа корист од оваа обука. Г-ѓа Марија Вагена ни рече: "Добив идеи за отпочнување нов бизнис". За некои од нив тоа беше нивното прво искуство во овој вид на обука ("Учество во обуката беше многу важно за мене. Тоа беше прв пат да учествувам на таква обука", рече г-ѓа Елизабет Михаил), додека други веќе имаа јасна идеја за иден бизнис. Сепак, сите тие стекнаа општо но и специфично знаење, во врска со претприемништвото, управувањето со бизнисот, решавање на проблемите и подобрување на нивните вештини. Тие беа навистина задоволни од организацијата, бидејќи беа во можност да ги идентификуваат секторите во бизнисот кои не им се познати, и со тоа да ги

Овој проект е финансиран од Ерасмус+ програмата, со поддршка на Европската Комисија. Оваа публикација ги одразува ставовите на авторот, и комисијата не може да биде одговорна за било каква употреба на податоците во неа.

пополнат. Учениците, исто така, научија многу едни од други, интервјуата беа навистина корисни за да се разбере подобро што се случува во областа на домашните бизниси, со што можеа да разменуваат мислења и идеи, и дури да споделат проблеми. Учесниците велат дека биле инспирирани од успешните жени и им дале поттик да направат нешто во иднина. Една од нив започна со сопствен бизнис на ракотворби, неколку дена по завршувањето на обуката во училишта и ги најде своите први клиенти меѓу учесниците на обуката. Други пронајдоа нови можности и се пријавија на веќе имплементиран бизнис за да стекнат искуство. Освен подобрувањето на нивните работни вештини, учениците исто така ја зголемија својата самоверба. Како што кажа г-ѓа Елени Емануил, "обуката работеше како движечка сила за мене. Тоа ми даде поголема доверба за да започнам бизнис ". Соред изјавите на учениците, тие се чувствуваа опремни, охрабрени и мотивирани да го истражат домашното претприемништво. Учесниците ни рекоа дека имаа шанса не само да ги реализираат сите работи што би можеле да ги постигнат на професионално ниво туку и да создадат пријателства и да растат на лично ниво ("Беше многу убаво да се сретнат интересни жени со амбициозни бизнис планови", рече Изини Ренцепери). Проектот имаше неочекувано меѓународно влијание како што информираше г-ѓа Маријана Кондуруру. "Имам стекнато многу знаење од обуката. По обуката отидов во Романија, каде што се запознав со многу луѓе и разговарав за моите искуства од оваа обука. Луѓето таму беа многу заинтересирани за тоа и се надевам дека во иднина ќе има некаква соработка", рече Кондуруру. Главните препораки што ги добивме беа наскоро да спроведеме уште една обука за женско претприемништво, да се вклучат повеќе теми за прашањата поврзани со финансирањето и да се прошири и на инкубаторските услуги.

Шпанија

Се наоѓа во Југозападна Европа, граничи со Атлантскиот Океан и Средоземното Море. Географските карактеристики и одличната клима го ставаат Иберискиот полуостров на прво место во моментот како дестинација за одмор или за студирање / обука па дури и како дестинација за живеење.

Шпанија е многу карактеристична земја, исполнета со живот, прослави и обичаи. Од Андалузија до Мадрид, Каталонија, Валенсија, Галиција и Балеарските Острови.

Тоа е земја со најмногу пејсажни и климатски видови ширум Европа, што го прави Иберискиот полуостров да изгледа како мини континент во кој за многу кратко време можете да стигнете до медитеранска рајска плажа или луксузна атлантска шума.

Фиестата и богатата гастрономија, како и нејзините убави историски градови со неверојатни катедрали, ја прават оваа земја навистина уникатна и меѓу најпогодните за престојување.

Културите во Шпанија се исти како и европските со тоа што се засновани врз различни историски влијанија, првенствено влијанија од Античкиот Рим, но исто така влијанија и Овој проект е финансиран од Ерасмус+ програмата, со подршка на Европската Комисија. Оваа публикација ги одразува ставовите на авторот, и комисијата не може да биде одговорна за било каква употреба на податоците во неа.

од пред-римската келтска и иберска култура како и од Феничаните и Маврите. Во областа на јазикот и религијата, античките Римјани оставија трајно наследство. Подоцнежниот тек на историјата на Шпанија додаде други елементи на културата и традициите на земјата.

Краток опис на активностите спроведени во различни фази на проектот

Благодарение на Проектот за стратешко партнерство Pro.Women, MAD for Europe реализираше многу активности за мајките кои страдаат од социјална nelaгодност и имаат за цел да ја балансираат работата со семејниот живот.

MAD for Europe пристапува во проектот по седум месеци од започнувањето и поради откажувањето на првиот шпански партнер. Поради ова веднаш ја реализиравме студијата на терен и анализите на пазарот за ситуацијата со вработувањето во Шпанија, а исто така направивме и подлабока истрага за европските политики насочени кон поддршка на претприемништвото. Ние, исто така, ја создадовме веб-страницата <https://ka2prowomen.jimdo.com/> со цел да започнеме да ги споделуваме сите резултати од проектот со партнерите.

Повикот за учесниците на проектот првично беше објавен на веб страницата и социјалните медиуми на организацијата, а подоцна и преку дистрибуција на печатена брошура во културни центри и институции посветени на жените. Повикот вклучуваше многу информации за проектот и детален опис на обуката во училища и електронското учење. Неколку жени со деца од Мадрид изразија интерес за учество во активностите на проектот Pro.Women преку електронска пошта, телефон и социјални медиуми. Конечно, 15 од нив учествуваа на обуката, а две од нив беа и дел од интервјуата со четирите жени бизнисмени од Мадрид.

Интервјуата со деловните жени имаа голем успех меѓу нашите учесници кои уживаа во оваа прилика да учат од нив и да видат како тие можат да ја балансираат работата и семејниот живот, а исто така добија некои идеи за нивните идни бизниси. Нашата прва интервјуирана жена мајка беше г-ѓа Росарио Армада (АГАНА Кашмир), мајка на четири деца, а сега сопственик на две реномирани кашмирски продавници во Мадрид, која го започна овојот бизнис дома пред да го достигне овој голем успех. Ние, исто така, ја интервјуиравме г-ѓа Ковадогна Гарција Соланс (Estudio Tributario y Fiscal García-Solans), чија работа е фискален и даночен советник и има многу клиенти и претпријатија од Мадрид и близината. Третото интервју беше со две мајки кои исто така се пријатели и пред неколку години решија да создадат сопствен бизнис со цвеќиња и украси, тие се г-ѓа Ирина Руиз и Сара Манзано (Ла Састрерија де ла Флорес), кои ја презентираа на многу детален начин нивната секојдневна работа и семејната организација. Интервјуата беа засновани на прашањата што ги даде координаторот на проектот, но сепак повеќе се фокусираа на предлози и совети за балансирање на семејството со работата.

Овој проект е финансиран од Ерасмус+ програмата, со поддршка на Европската Комисија. Оваа публикација ги одразува ставовите на авторот, и комисијата не може да биде одговорна за било каква употреба на податоците во неа.

Профилот на учесниците се состоеше од 15 невработени жени-мајки, на возраст меѓу 25 и 58 години од Мадрид, кои покажаа интерес за започнување сопствен бизнис. Образовната позадина на нашата целна група беше многу различна (од козметичар до учесници во дигитален маркетинг, до жени кои сакаат да создадат детска градинка во домот итн.); Две од нив сега имаат креирано сопствен бизнис, а останатите тринаесет сакаат да започнат бизнис од дома.

Курсот за обука во училищата се одржа во Мадрид помеѓу 10 октомври - 25 ноември 2016 година, и ги вклучи следните теми: презентација на проектот; модул за еко-угостителство, модул за зелен веб-маркетинг, декупажа и фелтинг, модул за презентација на добрите практики од Шпанија и земјите-партнери. Обуката во училища, поради различните обврски на учесниците (сите жени со деца) е организирана на сесии од два часа неделно. Обуката се одржа интерактивно и динамично во нашето седиште во округот Комерција. Обуката се состоеше од многу практични вежби за тоа како да се спроведе бизнис од дома, како да се креира бизнис план, некои вежби на англиски јазик и интерактивни игри за учење. Сето ова беше направено преку презентации на ППТ, прашања и одговори и практични вежби во мали групи, како и презентација на некои бизниси што ги поседуваат жените мајки. Учесниците добија сертификат за посета на MAD for Europe, оценувајќи ги новите вештини стекнати благодарение на нивното учество во курсот. По ова, заедно со целото партнерство, го активиравме курсот за е-учење на веб-платформата. Во Шпанија добивме различни електронски пораки, барајќи информации, но конечно само тројца учесници присуствуваа на курсот за е-учење, и одкако го направија тестот за евалуација, добија сертификат за учество.

Повратните информации што ги добивме не само од присутните, туку и од другите засегнати страни вклучени во проектот, беа позитивни. Почнувајќи од интервјуата на деловните жени, што беа навистина корисни за нашите учесници, бидејќи се соочија со жени кои успеале да одпочнат свој бизнис иако имале мали деца. Нашите учесници го изразија својот ентузијазам за запознавање со овие успешни жени кои го започнаа својот бизнис од своите домови. Второ, курсот за обука во училища доби многу позитивни коментари меѓу нашата целна група, бидејќи тие вложија многу напори во стекнувањето на што поголем број нови компетенции и вештини за нивната професионална иднина и никогаш не престанаа да прашуваат за да дознаат повеќе и повеќе. На пример, г-ѓа Кристина Састре рече "Ова беше многу корисно и научивме многу повеќе од она што го очекував" или г-ѓа Ана Пано, која што додаде дека "Овој курс одговори на многу прашања што ги имав за мојата иднина и можноста да создадам нешто мое без помош и со две мали деца. Ова искуство беше неверојатно и сега знам што можам да направам за да го реализирам мојот сон".

Од нашата организација ние сме навистина среќни за големиот придонес што го добивме од овие жени во текот на обуките, нивното активно учество во дебати, работата и изразувањето на нивните идеи и мислења.

Овој проект е финансиран од Ерасмус+ програмата, со поддршка на Европската Комисија. Оваа публикација ги одразува ставовите на авторот, и комисијата не може да биде одговорна за било каква употреба на податоците во неа.

Кипар

Кипар, официјално познат како Република Кипар (грчки: Κυπριακή Δημοκρατία. Курѓиакі Демократија; Турски: Kıbrıs Cumhuriyeti), е островска држава на источниот Медитеран и е трет по големина и трет најнаселен остров во Средоземното Море. Таа се наоѓа во јужниот дел на Турција, западно од Сирија и Либан, северозападно од Израел и Палестина, северно од Египет, и југоисточно од Грција.

Најстарите човековите активности на островот датираат од 10-тиот милениум пред нашата ера. Археолошки остатоци од овој период се добро сочуваниот Неолитското село на Кирокитиа. Кипар. исто така е дом на некои од најстарите бунари во светот. [9] Кипар беше населен од микенските Грци во два наврати во 2 милениум пред нашата ера. Како стратешка локација во Средниот Исток, беше последователно окупиран од страна на неколку големи сили, вклучувајќи ги и империите на Асирците, Египќаните и Персијците, од кои островот беше киднапиран во 333 п.н.е. од страна на Александар Велики. Последователните владеење на Птоломејскиот Египет, Класичната и Источна Римска Империја, Арапскиот хилафет за краток период, француската Лусигнан династија и Венецијанците, беше проследено со повеќе од три века на османлиската власт меѓу 1571 и 1878. [10]

Кипар беше ставен под британска администрација врз основа на Конвенцијата на Кипар во 1878 година и формално воден од страна на Велика Британија во 1914 година. Иако кипарските Турци сочинуваа 18% од населението, поделбата на Кипар и создавање на турската држава на север стана политика на кипарските Турски лидери и Турција во 1950 година. Турските водачи во еден период се залагаа за присоединување на Кипар со Турција бидејќи Кипар се сметал за "продолжување на Анадолија" ; а од 19-тиот век, [11] [12] мнозинство на кипарските Грци со нивната православна црква се залагаа за присоединување со Грција, кое што стана грчка национална политика во 1950 година. [13] По националистичките насилства во 1950-тите, Кипар доби независност во 1960 година. [14] Во 1963 година, започна 11-годишно меѓусебно насилство помеѓу кипарските Грци и кипарските Турци, што резултира во иселување на повеќе од 25.000 кипарски Турци [15] [16] и го донесе крајот на застапеноста на кипарските Турци во републиката. На 15 јули 1974 година, државен удар беше изведен од страна на кипарските грчки националисти [17] [18] и елементите на грчката воена хунта [19] во обид на enosis, или вклучувањето на Кипар во Грција. Оваа акција предизвикана од турската инвазија на Кипар, [20] доведе до окупирањето на денешната територија на Северен Кипар и доведе до раселување на повеќе од 150 000 кипарски Грци и 50 000 кипарски Турци. [23] Посебната држава на кипарските Турци во северниот дел е основана со унилатерална декларација во 1983 година; овој потег беше осуден од меѓународната заедница, со признание на нова држава само од Турција. Овие настани и политичката ситуација која резултирала од ова се сеуште дел од спорот.

Овој проект е финансиран од Ерасмус+ програмата, со подршка на Европската Комисија. Оваа публикација ги одразува ставовите на авторот, и комисијата не може да биде одговорна за било каква употреба на податоците во неа.

Републиката Кипар има суверенитет над островот Кипар, како и територијалното море и ексклузивната економска зона, во согласност со меѓународното право (освен за британската прекупорска територија на Акротири и Декелиа, администрирана како Суверена база на области, 2,8% од територијата). Сепак, Републиката Кипар е поделена на два дела: областа под ефективна контрола на Републиката, која се наоѓа на југ и запад, и се состои од околу 59% од вкупната површина на островот; и северот, [24] спроведено од страна на самопрогласената Турска Република Северен Кипар, на површина од околу 36% од вкупната површина на островот. Другата речиси 4% од вкупната површина на островот е покриена со тампон зоната на ОН. Меѓународната заедница го смета северниот дел од островот, како територија на Република Кипар окупиран од страна на турските сили. [25] [26] [27] [28] [29] Окупацијата се смета за нелегална според меѓународното право.

Кипар е главна туристичка дестинација на Средоземното Море. [31] [32] [33] Со напредна, [34] економија со високи примања и многу висок индекс на човеков развој, [35] [36] Република Кипар е членка на Заедницата од 1961 година и беше еден од основачите на Движењето на неврзаните се додека не се приклучи на Европската унија на 1 [37] мај 2004 година. На 1 јануари 2008 година, Република Кипар се приклучи на еврозоната.

10 факти за Кипар

1. Земјата се стекна со независност од Велика Британија на 1 октомври 1960 година, а потоа стана Комонвелт Република во 1961 година.
2. Благодарение на легендата која што вели дека божицата на љубовта, Афродита, е родена од пена, Кипар е исто така наречен островот на љубовта и убавината.
3. Спорен факт. Една од верзиите вели дека името на островот потекнува од зборот "бакар" (бакарните). Друга верзија вели дека тоа потекнува од името на дрвото чемпрес, кое е присутно на островот.
4. Неспорен факт. Кипар е познат по најголем број на сончеви денови во областа на Медитеранот.
5. Кипар е едно од местата со најздрава клима.
6. Кипар е поранешна британска колонија. Велика Британија се уште е сопственик на околу 3% од островот.
7. Главниот град на Република Кипар е последниот поделен град во ЕУ. Тој е поделен помеѓу Република Кипар, а другата половина е окупирана од страна на Турција од 1974 година, по инвазијата на Турција во Кипар.
8. Кипар е поделен остров. Северниот дел на островот, наречен "Турската Република на Северен Кипар", е под раководство на Турците, но оваа титула е призната само од самата Турција, секој друг го нарекува "Окупираниот Кипар". Јужниот дел на островот е познат како Независна Република Кипар или "грчки Кипар", иако тоа не е дел од Грција. Сепак, е збунувачки, бидејќи не целиот остров е дел од Европската унија, со исклучок на северниот дел од островот кој е под Турска власт.

Овој проект е финансиран од Ерасмус+ програмата, со подршка на Европската Комисија. Оваа публикација ги одразува ставовите на авторот, и комисијата не може да биде одговорна за било каква употреба на податоците во неа.

9. Ке слушнете мешавина на грчки, турски и англиски јазик на островот Кипар. Повеќето жители знаат да зборуваат англиски бидејќи островот беше колонизиран од страна на Велика Британија во 1878 година и не доби независност до 1960 година. Всушност, се уште има неколку британски воени бази на островот.

10. На Актроти може да се види најјужната точка на Европската унија во Кипар.

Краток опис на активностите спроведени во различни фази на проектот

Избор на учесници

Учесниците беа регрутирани преку комуникација со клиентите на EUROSC и преку објавени статии на порталот SIGMALIVE. Повикот за учесници вклучуваше информации за целите на проектот, профилот и способностите на учесниците, активностите во проектот, времетраењето на проектот, очекуваните резултати и партнерите на проектот. Вкупно 15 учесници беа регрутирани на возраст помеѓу 20-60 години.

Профил на учесниците

- Вкупно 15 учесници беа регрутирани на возраст помеѓу 20-60 години.
- Вклучени се учесници со различни видови на образование: од жени кои сакаат да имаат ресторан во својот дом до жени кои сакаат да основаат занаетчиски дуќан.
- 5 од 15 раководат со свој домашен бизнис
- 10 од вкупно 15 сакаат да раководат со свој домашен бизнис.

Имплементација на обуката

Обуката се одржа во Никозија помеѓу 20-22 ноември 2016 година.

На агендата беа вклучени следниве главни точки:

- Презентација на проектот
- Еко компатибилно угостителство и Претставување на добри практики од Кипар и ЕУ
- Зелен Веб Маркетинг и Претставување на добри практики од Кипар и ЕУ
- Пправење на албуми, декорирање и плетење како и Претставување на добри практики од Кипар и ЕУ

Обуката се состоеше од презентации, дискусии во мали групи и едукативна посета на занаетчиски дуќан во сопственост на една млада дама. Учесниците имаа можност да се здобијат со нови знаења, и да ги претстават нивните идеја и мислења слободно.

На крајот на обуката, учесниците добија сертификат што го покажува нивното учество во обуката и способностите стекнати во текот на нивното учество во обуката.

Краток опис на тоа како учесничките го доживеале проектот и нивната вклученост.

Овој проект е финансиран од Ерасмус+ програмата, со подршка на Европската Комисија. Оваа публикација ги одразува ставовите на авторот, и комисијата не може да биде одговорна за било каква употреба на податоците во неа.

Учесниците беа силно вклучени во процесот на обука, бидејќи сите од нив беа заинтересирани за дизајнирање и имплементирање на свој бизнис, и сите тие активно учествуваа во активностите. Нивниот придонес во обуката произлезе и од дискусиите, но исто така и од обезбедувањето на информации од страна на успешни студии во Кипар. За време на обуката, учесниците учествуваа во голем број на различни акции, вклучувајќи дискусии во групи или презентација на своите идеи во однос на развивање на свој домашен бизнис.

Во принцип, повратни информации обезбедени од страна на учесниците беа многу позитивни. Тие сметаат дека оваа обука им даде можност да размислуваат за развој на свој домашен бизнис на повеќе концизен и професионален начин, и им даде можност за размена на идеи со други жени, кои што или раководат со свој домашен бизнис успешно или жени кои сакаат да развијат свој домашен бизнис. Учесниците исто така покажаа голем интерес за различни случаи на успех во Кипар и другите модули од обуката. Сите експерти беа исто така задоволни од предложените методологии и идеи за обуката и беа заинтересирани за проектот и побараа повеќе информации околу тоа како можат да се вклучат во идни активности.

Краток преглед на интервјуата со жените претприемачи (кои се тие, нивниот бизнис и слично)

Inga's Veggie Heaven - Inga

- 56 години
- Омажена со 4 деца, на возраст од 25 години и 10 години
- Домашен бизнис за вегетеријански и вегански кетеринг кој премина во ресторан кој што прави само вегетаријанска и веганска храна. Ова е единствениот ваков ресторан во Никозија.

Top Kinisis Travel – Elena Tanou

- 54 години
- 2 деца на возраст од двадесеттина година
- Раководи со една од најголемите туристички агенции на Кипар, која започна како мало претпријатие и прерасна во едно од најголемите претпријатија во Кипар.

Македонија

Македонија е земја која се наоѓа на Балканскиот Полуостров и југоисточна Европа. Се граничи со Србија на север, Албанија на запад, Грција на југ и Бугарија на исток. Со територија од 25.713 квадратни километри, Македонија е една од земјите-наследнички на поранешна Југославија, од која прогласи независност во 1991 година.

Македонија е земја која се наоѓа на Балканскиот Полуостров и југоисточна Европа. Се граничи со Србија на север, Албанија на запад, Грција на југ и Бугарија на исток. Со територија од 25.713 квадратни километри, Македонија е една од

Овој проект е финансиран од Ерасмус+ програмата, со поддршка на Европската Комисија. Оваа публикација ги одразува ставовите на авторот, и комисијата не може да биде одговорна за било каква употреба на податоците во неа.

Главениот и најголем град, Скопје, е дом на околу една четвртина од нацијата, односно 2,06 милиони жители. Поголемиот дел од жителите се етнички Македонци, или јужнословенски народ. Албанците формираат значајно малцинство од околу 25 проценти, а може да се најдат и Турци, Роми, Срби и други.

Македонската историја датира од антиката, започнувајќи со царството на Пајонија со тракиско државно уредување. Кон крајот на шестиот век пр.н.е. областа беше ставена под Ахеменидското Персиската империја, потоа управувана од страна на Кралство Македонија во четвртиот век пред нашата ера. Римјаните го освоија регионот во вториот век пр.н.е. и го направија дел од многу поголемата провинција Македонија. Македонија останала дел од Византиското (Источно Римско) царство, и често била нападната и населувана од Славјаните во почетокот на шестиот век. Векови на несогласување помеѓу бугарската и византиската империја, постепено доведе до подпаѓање под турска власт во 14-от век. Во периодот од крајот на 19 и почетокот на 20 век, се појави македонски идентитет, иако по балканските војни од 1912 и 1913 година, модерната територија на Македонија беше под српска власт. Во периодот после Првата светска војна (1914-1918) Македонија се приклучи кон српското Кралството Југославија, кое по завршувањето на Втората светска војна беше повторно воспоставено како република (1945) односно Социјалистичка Федеративна Република Југославија во 1963 година. Македонија остана составен дел од Социјалистичка Република Југославија до нејзиното мирно отцепување во 1991 година.

Македонија е парламентарна демократија со извршна власт составена од коалиција на партии од еднодомен парламент и независна судска власт со Уставниот суд.

Македонија е членка на ОН и Советот на Европа. Од 2005 година таа исто така е кандидат за влез во Европската унија и аплицираше за членство во НАТО.

Краток опис на активностите спроведени во различни фази на проектот

Избор на учесниците

Повикот за учесници во проектот беше првично објавен на веб-страницата на организацијата. По ова, голем број на други активности за дисеминација се одржаа, како што е објавување на статија во национален весник, повикување на учесници на Фејсбук страницата на организацијата, делење на флаери, итн. Овие активности беа извршени во службените простории на компанијата, односно во училиштето за странски јазици Лингва. Огласот содржи различни информации, почнувајќи од целите на проектот, профилот и барањата на учесниците, извршените активности, временскиот период кој ги опфаќа активностите кои следат, резултатите од проектот и профилот на партнерите во проектот.

Друг клучен канал кој овозможи избор на учесници беше Агенцијата за вработување на Република Македонија, кој тесно соработуваше со училиштето за странски јазици Лингва

Овој проект е финансиран од Ерасмус+ програмата, со поддршка на Европската Комисија. Оваа публикација ги одразува ставовите на авторот, и комисијата не може да биде одговорна за било каква употреба на податоците во неа.

и помогна во потрагата на 15 учеснички, кои всушност беа невработени жени регистрирани таму.

Профил на учесниците

Обуката се состоеше од:

- ✓ 15 невработени жени мајки, на возраст помеѓу 28 и 55 години од Битола, кои покажаа интерес за започнување на сопствен домашен бизнис.

Имплементација на обуката во училишница

Обуката се одржа во октомври 2016 година во училиштето за странски јазици Лингва во Битола.

Темите кои беа опфатени се:

- ✓ Презентација на проектот
- ✓ Презентација на три добри практики за жени претприемачи од регионот на Битола
- ✓ Еко компатибилно угостителство
- ✓ Зелен Веб маркетинг
- ✓ Правење на албуми, декорирање и плетење.

Обуката се состоеше од голем број на активности, почнувајќи од предавања, работа во групи, практични активности и разговори со стручни лица како и дискусии помеѓу учесничките. Со тоа, учесниците се запознаа со работата што оди во започнување на свој бизнис, и тоа им дозволи слободно да ги споделат своите идеи со истомисленици и да добијат повратни информации. Тие исто така беа во можност да произведат различни нешта со свои раце, со што ја збогати нивната имагинација и ја отвораат можноста за нови и возбудливи нешта.

Кога обуката заврши на секоја учесничка и беше доделено уверение кое стои како потврда за нивното учество и успешно завршување на обуката. Тоа, исто така, стои како доказ за знаењето и вештините, кои ги стекнале во текот на обуката.

Краток опис на тоа како учесничките го доживеале проектот и нивната вклученост.

Учесниците беа активно вклучени во процесот на обука и активностите во текот на овој процес. Нивниот придонес во целиот овој процес е неизбежен, со оглед на тоа што тие беа оние кои донесоа енергија во обуката со нивните дискусии и идеи. Покрај тоа, обуката го следеше моделот на секој модул, завршувајќи го секој од нив со различни задачи напишани во самиот модул. Овие задачи често вклучуваа играње во улоги, играње игри, и одговарање на прашања поврзани со секој модул. На овој начин, секоја жена имаше можност да ги споделат сопствените ставови и да ги слушни мислењата на останатите учесници.

Неколку жени дадоа и свои повратни информации за обуката, како што се:

1. *"Јас сум многу задоволна од обуката и проектот како целина".*

Овој проект е финансиран од Ерасмус+ програмата, со подршка на Европската Комисија. Оваа публикација ги одразува ставовите на авторот, и комисијата не може да биде одговорна за било каква употреба на податоците во неа.

2. *"Јас сум многу среќна што бев дел од овој проект. Ми се допаднаа презентациите многу и мислам дека конечно имам идеја за мојот иден бизнис "*

Гордана Вељановска, 55 години

3. *"Браво, девојки!"*

Марија Кочовска, 33 години

4. *"Многу ми е мило што бев дел од оваа неверојатна група на жени и обучувачи кои ме инспирираа да ризикувам и да ги следам моите соништа"*

Ленче Радевска, 35 години

По анализирање на прашалниците за евалуација пополнети од страна на учесниците, јасно може да се забележи целокупното задоволство од обуката и проектот . Од ова, може да се заклучи дека жените доживеа најголем напредок во областите кои беа опфатени во текот на обуката. Исто така може да се види како целото искуство ги мотивираше и инспирираше со што покажаа извонредни знаења во сферата на маркетингот, еко-угостителството, англискиот јазик итн.

Краток преглед на интервјуата со жените претприемачи (кои се тие, нивниот бизнис и слично)

Маја Атанасовска - Профил

- ✓ Возраст: 30
- ✓ социјална состојба: омажена со 2 деца (7 години и 3 години);
- ✓ Бизнис: фризерка и шминкерка
- ✓ Видео: <https://www.youtube.com/watch?v=ZnRq9kg1tDo>

Јасмина Антиќ-Атанасовска - Профил

- ✓ Возраст: 39
- ✓ социјална состојба: омажена со две деца (5 и 2 години);
- ✓ Бизнис: сопственик на приватна детска градинка;
- ✓ Видео: <https://www.youtube.com/watch?v=bnDVUmrhIg>

МАРИЈА Христовска – Профил

- ✓ Возраст: 39
- ✓ социјална состојба: омажена со две деца (11 и 7 години);
- ✓ Бизнис: произведува рачна изработка на накит
- ✓ Видео: <https://www.youtube.com/watch?v=EOudkSx4Bbw>

Краток преглед на интервјуата:

Овој проект е финансиран од Ерасмус+ програмата, со подршка на Европската Комисија. Оваа публикација ги одразува ставовите на авторот, и комисијата не може да биде одговорна за било каква употреба на податоците во неа.

- Сите интервјуирани жени го започнаа својот домашен бизнис поради нивната финансиска состојба и потешкотиите да се балансира личниот и професионалниот живот.
- На секоја жена и беше полесно да работи од дома отколку да го остави своето дете во градинка и да оди на работа.
- Секоја жена го започнала својот бизнис од идеја или хоби и го трансформирала во профитабилен микро-бизнис.
- Сите жени се согласија дека се многу посреќни сега кога го работат она што го сакаат во сопствениот дом.

Бугарија

Бугарија, официјално Република Бугарија, е земја во југоисточна Европа. Се граничи со Романија на север, Србија и Македонија, на запад, Грција и Турција на југ, и Црното Море на исток. Со територија од 110.994 квадратни километри, Бугарија е 16 по големина земја во Европа.

Организираните праисториски култури почна да ги развива за актуелните бугарските земји во текот на неолитот. Античката историја увиде присуство кај Тракијците, Грците, Персијците, Келтите, Римјаните, Готи, Аланите, Хуни. Појавата на единствена бугарската држава датира од формирањето на Првата бугарска држава во 681, која доминираше во поголемиот дел од Балканот и функционираше како културен центар за Словени во текот на средниот век. Со падот на Втората бугарска држава во 1396, нејзините територии потпаднаа под османлиска власт за речиси пет векови. Руско-турската војна од 1877-1878, доведоа до формирање на Третата бугарска држава. Во 1946 година таа стана еднопартиска социјалистичка држава, како дел преводен од Советскиот Источен блок. Во декември 1989 година владејачката Комунистичка партија дозволи повеќепартиски избори, кои потоа доведоа до бугарската транзиција во демократија и пазарна економија.

Населението од 7,2 милиони жители на Бугарија е претежно урбанизирано и главно се концентрирани во административни центри во своите 28 провинции. Повеќето комерцијални и културни активности се во центарот на главниот град и најголем град, Софија. Најсилните сектори на економијата се тешката индустрија, енергетиката и земјоделството, од кои сите се потпираат на локалните природни ресурси.

Актуелната политичка структура на земјата датира од донесувањето на демократскиот устав во 1991 година. Бугарија е унитарна парламентарна република со висок степен на политичка, административна и економска централизација. Таа е член на Европската унија, НАТО и Советот на Европа; земја основач на Организацијата за безбедност и соработка во Европа (ОБСЕ); и зазема место во Советот за безбедност на ОН три пати.

15 факти за Бугарија:

1. Бугарија е единствената земја во Европа која не го промени своето име, бидејќи тоа беше прво основано. Ова се случи во 681 година.

Овој проект е финансиран од Ерасмус+ програмата, со поддршка на Европската Комисија. Оваа публикација ги одразува ставовите на авторот, и комисијата не може да биде одговорна за било каква употреба на податоците во неа.

2. Најстарото богатство на злато во светот е пронајдено во Бугарија (во 294 гробници се пронајдени 3000 златни предмети кои датираат од повеќе од 6000 години).
3. Бугарите вртат со главите за да означат „да,, а кимаат за „не,,.
4. Бугарската народна песна "Izlel e Delyu Haydutin" од страна на бугарската народна музика пејачка Ваља Балканска беше испратена во вселената со американската вселенска сонда - Војаџер I, како дел од колекцијата од најдобрите културни артефакти на нашата цивилизација - порака до вонземска интелигенција.
5. Lactobacillus Bulgaricus, бактеријата која е одговорна за давање на единствен вкус и постојаност на бугарскиот јогурт, може да се најде само во Бугарскиот воздух.
6. Бугарската армија никогаш не изгуби ниту едно знаме за време на битка.
7. Џон Винсент Атанасов беше физичар и пронаоѓач од бугарско потекло, најдобро познат по пронаоѓањето на првиот електронски дигитален компјутер.
8. Речиси една третина од Бугарија е покриена со шуми.
9. Розите кои растат во "Розовата долина" во Бугарија произведуваат најголем дел (70-85%) од светската масло од рози- компонента во повеќето парфеми.
10. Бугарската православна црква е најстарата словенска православна црква.
11. Кирилица беше развиена во Првата бугарска држава во текот на 9^{ти} век на Преславската книжевна школа од учениците на грчките браќа Кирил и Методиј. Бугарскиот Свети Климент Охридски е често поврзана со создавањето на кирилицата. Со пристапување на Бугарија во ЕУ на 1 јануари 2007 година, кирилицата стана третата официјална азбуката на ЕУ.
12. Стефка Костадинова освои скок во височина на Светското првенство во Рим со сензационални 2,09 метри. Поминаа 28 години од тогаш и нема друга жена која успеа да го достигне или надмине овој успех.
13. Уште еден светски рекорд беше соборен од страна на Јорданка Донкова во 100 метри со пречки. Со време од 12,21 мин. овој рекорд не е скрушен во 27 години.
14. Рајна Касабова беше пилот на Бугарските воздушни сили и првата жена во светот кои учествуваа во воен лет.
15. Ванѓа е позната бугарска пророчица. Се верува дека многу од нејзините предвидувања се остварени.

Краток опис на активностите спроведени во различни фази на проектот

Избор на учесници

Повик за учесници во проектот беше објавен на организационата веб-страница и во текот на други активности за ширење на ЕСQ. Огласот содржи информации за целите на проектот, профилот и барањата на учесниците, проектните активности, временската рамка, резултатите и партнерите на проектот.

Друг многу важен канал за избор на учесници беше и соработката со канцеларија на трудот, Стамболиски, која упати 29 учесници (невработени жени регистрирани таму) да земат учество во проектот каде што 23 од нив биле вклучени во обуката.

Профил на учесничките

На обуката учествуваа:

Овој проект е финансиран од Ерасмус+ програмата, со поддршка на Европската Комисија. Оваа публикација ги одразува ставовите на авторот, и комисијата не може да биде одговорна за било каква употреба на податоците во неа.

- 23 невработени жени-мајки на возраст меѓу 29 и 48 години од градот Стамболиски заинтересирани за развој на домашен бизнис (Нбб).

Имплементација на обуката во училишта

Обуката се одржа во периодот од 24-27.01.2017 во "Јонков Никола Вапцаров"
Општинскиот центар на градот Стамболиски.

На следниве теми:

- ✓ Презентација на проектот
- ✓ Презентација на добри практики
- ✓ Еко компатибилно угостителство;
- ✓ Зелен веб маркетинг
- ✓ Пправење на албуми, декорации и плетење
- ✓ Изработка на бизнис план.

Обуката се состоеше од предавања, работа во мали групи, практични вежби - работилница, групни дискусии. Учесниците имаа можност да се здобијат со нови знаења, слободно да ги споделат нивните идеи и мислења, да подготват интересни предмети со свои раце, да ја користат креативно нивната имагинација во изградба на бизнис идеи од своите соништа и со оглед на потребите и недостатоците на локалниот пазар.

На крајот на обука жените учеснички добија сертификат кој го потврдува нивното успешно завршување на обуката и подобрување на нивните знаења и вештини во однос на засегнатите теми.

Краток опис на тоа како учесничките го дозвиеале проектот и нивната вклученост.

Учесниците беа активно вклучени во процесот на обука и активно учествуваа во спроведените активности. Така, тие придонесоа за подобар ефект на практичениот и интерактивниот формат на обуката и беа задоволни со нивното учество и постигнатите резултати. Во текот на обуката беа спроведени бројни задачи и улоги во форма на прашања и игри по секој модул и жените имаа можност да разговараат за сите релевантни теми. На пример, тие беа поделени во групи и одлучува за заедничка идеја за бизнис, каналот на зелениот веб маркетинг за неговата промоција и начини за негово спроведување.

Некои впечатоци од нивните повратни информации се дадени во следните коментари:

1. "Ви благодариме повторно за инспиративната обука, како и за презентациите од обуката".

Величка Ангуозова, 42 години

2. "Продолжете да ги инспирирате луѓето околу вас. Јас ви го претставувам еден од моите соништа, кој еден ден можеби ќе се оствари. (Еко угостителскиот модул беше "врв" :)) "

Цветелина Катарчева, 37 години

Овој проект е финансиран од Ерасмус+ програмата, со подршка на Европската Комисија. Оваа публикација ги одразува ставовите на авторот, и комисијата не може да биде одговорна за било каква употреба на податоците во неа.

3. "10 + Одлично! Вие бевте одлични!!! Ви благодарам!"

Едногласно

4. "Исклучително среќни со курсот - многу добри перформанси на обучувачите и одлични материјали, презентации и пракса. Ви благодариме!"

Анализата на евалуационите прашалници пополнети од страна на учесниците го покажува нивното севкупна многу позитивно мислење и задоволството од обуката. Повеќето од жените покажаа напредок во своите знаења и вештини за темите опфатени со обуката. Службениците на канцеларијата на трудот, Стамболиски, кој го поддржа ЕСQ во изборот на корисници споделија дека на крајот на обуката женските учесници беа повеќе мотивирани и ентузијастички за нови иницијативи и можности за професионален развој. Некои од жените кои веќе имаа бизнис идеја, сега, исто така, ги имаат и алатките за да го остварат тоа!

Краток преглед на интервјуата со жените претприемачи (кои се тие, нивниот бизнис и слично)

Ивелина Михајлова - Профил

- ✓ Возраст: 36
- ✓ Социјален статус: живее со партнерот; 1 дете - 2 годишна девојка;
- ✓ Бизнис: рачно изработени и декорирани додатоци, сувенири и играчки; пакување на подароци, правење на картички, покани, украси и многу повеќе
- ✓ Видео: <https://www.youtube.com/watch?v=2d8f8yMi1U&t=80s>

Теодора Банкова - Профил

- ✓ Возраст: 32
- ✓ Социјален статус: омажена со две деца - 6 годишно девојче и машко бебе;
- ✓ Бизнис: сопственик на текстилната компанија која произведува дизајнирани јакни и колекции на познати трговски брендови;
- ✓ Видео: <https://www.youtube.com/watch?v=p8x4kACDE6Y&t=72s>

Катја Трифонова - Профил

- ✓ Возраст: 34
- ✓ Социјален статус: омажена со две девојчиња од 6 и 7 години;
- ✓ Бизнис: хонорарен преведувач и толкувач на англиски јазик;
- ✓ Видео: <https://www.youtube.com/watch?v=bMoC0mi5tUk&t=184s>

Литванија

Литванија: Lietuva [lietovɐ]), официјално Република Литванија (Литвански: Lietuvos Respublika), е земја во Северна Европа. Една од трите балтички држави, таа се наоганаоѓа долж југоисточниот брег на Балтичкото Море, наоѓа на исток од

Овој проект е финансиран од Ерасмус+ програмата, со поддршка на Европската Комисија. Оваа публикација ги одразува ставовите на авторот, и комисијата не може да биде одговорна за било каква употреба на податоците во неа.

Шведска и Данска. Се граничи со Летонија на север, Белорусија на исток и југ, Полска на југ и Калининградска област (руска ексклава) на југозапад. Литванија има проценето население од 2,9 милиони луѓе од 2015 година, а нејзиниот главен и најголем град е Вилнус. Литванците се балтички народ. Официјалниот јазик, литванскиот, заедно со латвијскиот, е еден од двата живи јазици во балтичката гранка на индоевропското јазично семејство.

Како што Првата светска војна го приближи својот крај, Литванскиот акт за независност беше потпишан на 16 февруари 1918 година, прогласувајќи го основањето на модерната Република Литванија. Во средината на Втората светска војна, Литванија за прв пат беше окупирана од Советскиот Сојуз, а потоа од нацистичка Германија. Додека Втората светска војна се приближуваше до крајот и Германците се повлекоа, Советскиот Сојуз ја обнови Литванија. На 11 март 1990 година, една година пред официјалниот распад на Советскиот Сојуз, Литванија стана првата советска република која се прогласи за независна, што резултираше со враќање на независна Литванија.

Литванија е членка на Европската унија, Советот на Европа, полноправна членка на Евроната, Шенгенскиот договор и НАТО. Таа е исто така член на нордиската инвестициона банка и дел од нордиско-балтичката соработка на северно-европските земји. Индексот за човеков развој на Обединетите нации ја наведува Литванија како земја со "многу висок човеков развој". Литванија е меѓу најбрзорастечките економии во Европската Унија и е рангирана на 21 позиција во светот во Индексот на лесна работа.

19 Интересни факти за Литванија

1. Фудбалската ѕвезда Ромувалда Марцинкус беше единствен литвански пилот која служеше во Кралските воздухопловни сили за време на Втората светска војна.
  2. Името на Литванија беше споменато за прв пат во Annals of Quedlinburg во 1009 година. Тоа е старо.
  3. Според една студија направена од француски научник во 1989 година, Литванија е во географскиот центар на Европа.
  4. Литванците биле последна нација во Европа која се претворила во христијанството.
  5. Литванскиот јазик е повеќе древен од грчкиот, латинскиот, германскиот, келтскиот или словенските јазици. Припаѓа на индоевропската група и е најблиску до Санскрит.
  6. Некои филолози генерално се согласуваат дека литванскиот е најстариот од сите живи јазици.
  7. Литванија е позната како земја на штркови, која е и национална птица на земјата, со околу 13.000 штркови.
  8. Од рангирањето во 2011 година, Литванија се рангираше на прво место во светот за брзина на пренос на интернет и за преземање. Можам да го потврдам тоа.
- Овој проект е финансиран од Ерасмус+ програмата, со подршка на Европската Комисија. Оваа публикација ги одразува ставовите на авторот, и комисијата не може да биде одговорна за било каква употреба на податоците во неа.

9. Литванија се очекува да се приклучи на еврото во 2015 година.
10. Пправењето на водка од пченка го откриле Литванците.
11. Велигденска баба ги носи велигденските јајца, а зајакот и помага во обојувањето.
12. Литванија беше првата која прогласи независност од Советскиот Сојуз во 1990 година.
13. Литванија е единствената земја во светот со свој официјален мирис наречен Мирис на Литванија.
14. Шуми покриваат 1/3 од земјата, вклучувајќи и многу заштитени подрачја и национални паркови.
15. Кошарката е најпопуларен спорт. Неколку литванци станаа НБА играчи, меѓу најпознатите е Арвидас Сабонис.
16. До крајот на XIV век, Литванија беше најголемата земја во Европа, и ја вклучуваше Белорусија и делови од Украина.
17. Универзитетот во Вилнус беше првиот универзитет во Источна Европа.
18. Ханибал Лектер од тишината на јагнињата е роден во Литванија.
19. Мајката на папата Јован Павле Втори била од литвански потекло.

Опис на активностите спроведени во различни фази на проектот

Избор на учесници

Менаџерите на SIF ги повикаа учесниците на обуката преку веб-страницата на Бирото за труд, веб-страницата на SIF, Facebook страницата и базата на фондови. Менаџерот на SIF ги информираше учесниците за целите на проектот, профилот и барањата на учесниците, проектни активности, временска рамка, резултати и партнерите во проектот.

Профил на учесниците

15 учесници беа избрани за обуката. Покрај тоа, SIF покани околу 20 жени за он-лајн курс - организираме широка кампања за дисеминација преку нашите мрежи. Учесниците беа на возраст меѓу 23 и 54 години. Целна група - жени со деца, долгорочно невработени или заинтересирани за мал бизнис.

Имплементација на обуката во училишница

Обуката " Pro.Women " започна на 6 октомври и заврши на 19 октомври. Обуките беа одржани 6 пати (со времетраење од 5 часа).

Беа опфатени следните теми:

Овој проект е финансиран од Ерасмус+ програмата, со подршка на Европската Комисија. Оваа публикација ги одразува ставовите на авторот, и комисијата не може да биде одговорна за било каква употреба на податоците во неа.

- ✓ Еко компатибилно угостителство
- ✓ Еко-одржливи занаети
- ✓ Зелен веб маркетинг

Различни методи беа користени за време на обуките во училища. Менаџерите на SIF подготвија презентации за темите. Учесниците изучуваа во мали групи, имаа групни дискусии и бараа дополнителни информации користејќи компјутери и изведувајќи практични вежби.

Учесниците добија ново знаење, слободно можеа да ги споделат своите идеи и мислења и искористија бизнис идеи од нивните соништа, земајќи ги предвид потребите на локалниот пазар.

Учесниците беа особено заинтересирани за обуката на модулот – Зелен веб маркетинг. За некои од нив ова беше ново.

Три групи на луѓе учествуваа во онлајн курсот:

- ✓ 15 жени кои ја завршија обуката
- ✓ Дополнителни учесници. Ние ги поканивме поединечно со цел да ги воведеме во онлајн курсот (2-3 часа вовед)
- ✓ Жените кои беа поканети преку социјални мрежи и користеа подготвени материјали за учење. За жал немаме информации за нив, бидејќи немаат пристап до платформата за обука.

Проценка на исходите од обуката

Првичните прашалници за самоевалуација на вештини (користејќи скала од 10 поени) беа дистрибуирани за време на првиот ден од обуката во училища. Жените ги пополнуваа со помош од тренерот каде што беше потребен превод. Конечниот прашалник се состоеше од два вида прашања:

- ✓ Прашањата со избор за проценка на знаењето на учениците добиени за време на курсот.
- ✓ Прашања за самооценување и само-признавање на компетенциите.

Учесниците можат да ги рангираат своите нови компетенции, а потоа да бидат посигурни во своите вештини. Истиот прашалник беше дистрибуиран на крајот на курсот со цел да се оцени влијанието на обуката врз учесниците.

Краток опис на тоа како учесничките го доживеале проектот и нивната вклученост.

Многу жени пишуваа дека добиле многу нови знаења и дека обуката била многу корисна. Некои жени веќе имаат идеи како да започнат мал бизнис

Некои повратни информации од жените:

Овој проект е финансиран од Ерасмус+ програмата, со подршка на Европската Комисија. Оваа публикација ги одразува ставовите на авторот, и комисијата не може да биде одговорна за било каква употреба на податоците во неа.

- ✓ "Ви благодарам за интересната обука"

Agnė Vanikonytė, 23 години;

- ✓ "Научив многу нови работи"

Котрина Колпакова, 24 години;

- ✓ "Обуката ме поттикна да преземам акција"

Лина Марчеонкиен, 40 години;

- ✓ "Добив многу знаење и самодоверба. Ви благодарам"

Јулита Станкунаите, 46 години.

Краток преглед на интервјуата со жените претприемачи (кои се тие, нивниот бизнис и слично)

Inga Unguraitytė

Возраст: 26

Мислам дека овој проект дава многу можности за создавање сопствен бизнис. Мислам дека овој проект помогна да се конструира нова идеја со користење на модул за е-маркетинг. Ова ново знаење ќе биде корисно во иднина кога ќе создадам сопствен бизнис.

Aušra Variakojienė

Возраст - 43

Обуката даде многу нови информации, добив голема доверба. Имам нови идеи како да креирам сопствен бизнис. Мислам дека тоа би можело да биде некаков курс за обука на литвански јазик или курсеви за здрав начин на живот.

Раша Трепкувиен

Возраст - 54

За време на обуката дојдов до нови идеи за сопствен бизнис. Мислам дека ќе го користам знаењето што го стекнав од модулот за е-маркетинг и ќе ги вклучам членовите на семејството во мојот бизнис. Научив многу нови работи и стекнав нови пријатели. Мислам дека ова ќе ми биде корисно во иднина.

Наталија Подолианко

Возраст - 54

Научив многу нови информации, интернет маркетинг модулот беше многу интересен. По оваа обука излегов со многу нови идеи за создавање на мојот сопствен бизнис и мислам дека треба да преземам иницијатива за негово започнување.

Овој проект е финансиран од Ерасмус+ програмата, со подршка на Европската Комисија. Оваа публикација ги одразува ставовите на авторот, и комисијата не може да биде одговорна за било каква употреба на податоците во неа.

Хрватска

Хрватска (Listeni / krooɛiʃə / kroh-ay-shə; хрватски: хрватски [xř̩ʋa:tska:]), официјално Република Хрватска (хрватски: Република Хрватска), е суверена држава меѓу Централна Европа, Југоисточна Европа и Медитеранот. Нејзин главен град е Загреб заедно со своите дваесет населби. Хрватска покрива 56.594 квадратни километри и има различни континентални и медитерански клими. Хрватското крајбрежје на Јадранското Море содржи повеќе од илјада острови. Населението во државата е 4,28 милиони, од кои повеќето се Хрвати, а најчестата религиозна деноминација е римокатолицизам.

Како унитарна држава, Хрватска е република управувана според парламентарен систем. Меѓународниот монетарен фонд ја класифицираше Хрватска како економија во развој и раст, а Светската банка ја идентификуваше како економија со висок приход. Хрватска е членка на Европската унија (ЕУ), Обединетите нации (ОН), Советот на Европа, НАТО, Светската трговска организација (СТО) и основачкиот член на Унијата за Медитеранот. Како активен учесник во мировните сили на ОН, Хрватска додели војници во мисијата предводена од НАТО во Авганистан и застана на непостојано место во Советот за безбедност на ОН за 2008-2009 година.

Сервизниот сектор доминира во хрватската економија, проследено со индустрискиот сектор и земјоделството. Туризмот е значаен извор на приход во текот на летото, а Хрватска е рангирана како 18-та најпопуларна туристичка дестинација во светот. Државата контролира дел од економијата, со значителни владини трошоци. Европската унија е најважен трговски партнер на Хрватска. Од 2000 година, хрватската влада постојано инвестира во инфраструктурата, особено патишта и објектите долж Пан-европските коридори. Внатрешните извори произведуваат значителен дел од енергијата во Хрватска; остатокот е увезен. Хрватска обезбедува универзален систем на здравствена заштита и бесплатно основно и средно образование, истовремено поддржувајќи ја културата преку бројни јавни институции и корпоративни инвестиции во медиумите и издаваштвото.

Краток опис на активностите спроведени во различни фази на проектот

Работата на нашиот тим се фокусираше на промоција и комуникација на локално и интернационално ниво, едукативни активности и поддршка на корисниците, административна работа и соработка со партнерите.

За време на состаноците на партнерите, што се одржаа во другите земји-партнери, предизвиците за координација беа преголеми, беа презентирани искуствата од различните земји и беа споделени постигнувањата.

Овој проект е финансиран од Ерасмус+ програмата, со поддршка на Европската Комисија. Оваа публикација ги одразува ставовите на авторот, и комисијата не може да биде одговорна за било каква употреба на податоците во неа.

За време на состанокот на партнерите во Хрватска, на симболичниот датум 8ми март, имавме можност да се запознаеме со локалните претставници на Мрежата за бизнис на деловни жени од регионот Истра и регионалната комора за економија, како и успешните локални жени претприемачи.

Избор на учесниците

Проектот и можностите за невработени жени беа промовирани преку традиционални и дигитални медиумски канали. Резултатот беше широк интерес за посетување на обуката.

Тоа резултираше со 22 регистрирани учесници во текот на 33 дидактички сесии одржани од ноември 2016 до февруари 2017 година.

Курсевите беа отворени за сите, и првични интервјуа за тестирање на степенот на знаење беа одржани.

Образовните активности се одржаа во соработка со локалниот Ecomuseum - ISTRIAN de Dignan, со цел да можат да работат на споделување на искуствата користејќи примери од реалниот живот и фокусирање на локалните ресурси.

Профил на учесниците

Сите жени кои учествуваа беа на возраст од 25 до 65 години. Најголем дел од нив беа невработени жени кои бараа знаење за да можат да започнат бизнис од дома. Имаше и вработени и самовработени жени, барајќи алтернативни можности за развивање на нивните идеи во согласност со семејството и работните обврски.

Поголемиот број на учесници беа во брак и со деца.

Краток опис на тоа како учесничките го доживеале проектот и нивната вклученост.

Учесниците беа вклучени во теоретски сесии и практичните сесии. Помошни материјали беа достапни на интернет и во печатена форма. Во текот на обуката учесниците имаа можност да споделат искуста и нивните инспирации за одпочнување со нов бизнис. Подоцна неколку идеја беа анализирани и беа практикувани иновативни техники на домашно производство. Највидливи резултати по завршувањето на курсот се двата реализирани проекти од четири учеснички со поддршка од персоналот на Информо и во соработка со локалниот Екомузеј, кои беа финансирани од страна на локалната и регионалната влада. Еден од проектите е печатење на еколошки материјали со користење на еколошки тинтури од растенијата. Активностите се извршуваат заедно со членовите на Family House во Водњан-Дигнано од Центарот за рехабилитација со лица со

Највидливи резултати по завршувањето на курсот се 2 проекти развиени од 4 учесници со поддршка на персоналот на Информо и во соработка со локалниот Екомузеј, кои беа финансирани од локалната и регионалната влада. Еден од проектите е за печатење на еколошки ткива со користење на еколошки аналерски тинтури извлечени од растенија.

Овој проект е финансиран од Ерасмус+ програмата, со поддршка на Европската Комисија. Оваа публикација ги одразува ставовите на авторот, и комисијата не може да биде одговорна за било каква употреба на податоците во неа.

Активностите се прават заедно со членовите на семејната куќа во Водњан-Дигнано од Центарот за рехабилитација на лица со даунов синдром од Пула.

Вториот проект е за обновување на традиционалните видови на медицински и ароматични растенија, овошје и зеленчук преку банката на семињата, која е интегрирана во локалното основно училиште каде што новите генерации можат да изучуваат за здравата храна.

Краток преглед на интервјуата со жените претприемачи (кои се тие, нивниот бизнис и слично)

Ерика Форлан има диплома за Културно Наследство и за време на нејзиниот живот, многу патувала.

По 13 години живеење во странство, таа одлучила повторно да се врати во својот роден град: Водњан-Дигнано.

Покрај грижата за своето семејство, таа е туристички водич и води свој мотел.

Во текот на април, мај и јули таа главно работи како туристички водич, а во јуни, јули, август и септември поминува повеќе време во Б&Б.

Да управувате со семејството и работата не е лесно, но можно е, само треба да верувате во себе.

Естер Геиса започна со сопствен бизнис во 2004 година, заедно со нејзиното семејство, наследувајќи рафинерија за нафта во Галижана.

Најголем предизвик за неа беше да ги разбере бирократијата и државните закони.

Да имате сопствен бизнис значи да немате викенди или да одите на одмор. Чекате да помине сезоната, и дури тогаш може да се одморите.

За да започнете бизнис е потребно да имате многу мотивација, да бидете подготвени за многу жртви и да се координирате со вашето семејство.

Тихана Замбон Дагостин е професионален преведувач.

Има диплома по англиски и хрватски јазик, и неможејќи да најде работи според нејзиното образование, таа одлучи да се обиде да започне свој сопствен бизнис.

Најголемата тешкотија беше промоцијата на бизнисот. Иако започна сама, одкако бизнисот се зголеми таа вработи уште еден професионалец.

Усогласувањето на работата и семејството е возможно многу повеќе кога имате свој бизнис каде можете да ја менаџирате вашата работа и работното време.

Заклучок

Овој проект е финансиран од Ерасмус+ програмата, со подршка на Европската Комисија. Оваа публикација ги одразува ставовите на авторот, и комисијата не може да биде одговорна за било каква употреба на податоците во неа.

Жените се недоволно застапени во светот на претприемништвото, но сепак, жените се еден од најнеизградените извори на креативност и раст во светот. Во последните години, рекорден број на жени го напуштаат корпоративниот живот и прифаќаат претприемачки кариери како алтернатива на нефлексибилни работни практики и застарени системи. Иако е потребно повеќе за да се донесе дефинитивен заклучок во врска со ова прашање, анализите на пазарот и истражувањата покажуваат дека жените се и мајки, и тие се плашат дека не можат да го усогласат мајчинството со интензивниот претприемачки живот. Треба да се направи повеќе за да се одговори на потребите на жените во работниот сектор / претприемништвото.

Pro.Women проектот постигна различни краткорочни влијанија, како што е зајакнување на жените, обезбедување на нови вештини за започнување со домашен бизнис и зајакнување на нивната самодоверба. Програмата, исто така, постигна и се очекува да постигне долгорочни резултати како што се промовирање на женското претприемништво и давање поттик за сите жени да влезат на пазарот на трудот, да го подобрат квалитетот на животот на семејствата и да се борат против невработеноста.

Уште повеќе, програмата успешно се осврна на проблемите со невработеноста преку целосна обука и потребата за балансирање на работата со семејството преку промовирање на женското претприемништво и размена на информации, искуства, резултати и добри практики преку интервјуирање на успешни деловни жени. Таа, исто така, ја промовираше јазичната разновидност и меѓукултурната свест за ЕУ и заеде област во која има потреба од соодветни и ефективни стратегии со цел да излезат од актуелната криза.

Стотици жени од осум различни земји учествуваа во проектот Pro.Women и добија корист од насочената обука со која им беа дадени потребните вештини за да започнат бизнис од дома. Таа им овозможи на невработените жени со помала шанса да го усогласат работниот живот и семејниот живот и им дадоа на жените вештини и знаења потребни за да влезат во светот на бизнисот со доверба и да ја зголемат можноста за вработување.

Вкупно 132 жени од 8 различни земји учествуваа во обуката за учење во проектот Pro.Women. Курсот за е-учење беше успешен иако некои учесници, особено во Кипар, Шпанија и Хрватска, преферираа традиционален тип на учење. 330 учесници успешно го завршија е-учењето. Петнаесет (15) жени создадоа сопствени бизниси по обуката. Сепак, иако некои од учесниците веќе започнаа сопствен бизнис, некои од нив ја искажаа својата намера да го сторат тоа во блиска иднина.

Групата учесници во секоја земја беше хетерогена. Учесниците имаа различни искуства, дојдоа од различни образовни средини, разновидни возрастни групи и со повеќе или помалку идеи за иден бизнис, но со иста надеж и очекувања. Оваа разновидност им помогна на учесниците, бидејќи тие можеа да си помагаат едни на други, разменуваат идеи, искуства и резултати, да размислуваат за загриженост, да формираат идно

Овој проект е финансиран од Ерасмус+ програмата, со поддршка на Европската Комисија. Оваа публикација ги одразува ставовите на авторот, и комисијата не може да биде одговорна за било каква употреба на податоците во неа.

партнерство, но, исто така, создадоа пријателства. Тие, исто така, има корист од проектот, бидејќи учесниците го донесоа своето знаење и можеа активно да придонесат кон обуката.

Интервјуата со успешни деловни жени имаа многу позитивно влијание врз учесниците, бидејќи имаа можност да ги слушаат вистинските деловни проблеми и претприемничките стории од луѓе кои имаат сопствен бизнис. Тоа ги приближи учениците кон деловното опкружување. Некои пронајдоа инспирација; други темелно ги испитаа нивните идеи. Учесниците ја подигнаа свеста за прашањата во врска со женското претприемништво. Свеста е од клучно значење, бидејќи жените се една од најслабите општествени групи кога станува збор за пазарот на трудот, но на светот им се потребни жени-претприемачи. Всушност, жените имаат јасна предност затоа што "го гледаат светот преку различна леќа", така, тие прават бизнис поинаку. Всушност, жените имаат одлични комуникациски вештини, се фер и праведни лидери и ја ценат тимската работа меѓу другото; така што ги поседуваат сите квалитети потребни на работното место. Најголем предизвик за жените е да се најде соодветно решение за комбинирање на работата и семејниот живот, токму она што го направи проектот Pro-Women: ги обезбеди сите потребни вештини за да се започне со бизнис од дома преку обука во училица и е-учење. Освен тоа, на жените им треба претприемачко образование за да се чувствуваат сигурни и обуката доведе до токму тоа. Проектот стана пример и водич за многу жени кои бараат сопствено лично и професионално исполнување. Учесниците кои учествуваа на обуката го подобрија нивниот професионален живот. Тие ќе го пренесат своето знаење на идните генерации и на сите луѓе околу нив, со што ќе станат идоли. Како резултат тие ќе станат пример на моќ и решителност.

Понатаму, тие се стекнаа со конкретни знаења и вештини потребни за да создадат свои бизниси од дома. Обуката им нудеше на жените професионален и лингвистички раст што ќе ги направи сериозни професионалци и менаџери и ќе им овозможи да стекнат социјални, граѓански, интеркултурни, јазични и професионални компетенции. Ги научија основите потребни за да започнат бизнис од дома, важноста на идејата, што се случува на пазарот и повеќе за еко-пријателски бизниси. Особено, им помогна на оние без идеи да размислуваат за отпочнување на бизнис, им обезбеди на другите алатки потребни за да продолжат и да го подобрат својот бизнис план. Подготовката на бизнис планот беше од суштинско значење бидејќи им овозможи на идните бизнисмени да ги дефинираат, собираат и опишуваат нивните идеи, но исто така и да ги споредат различните методологии што ги научиле за време на обуката со цел да ги применат овие методи надвор од училиницата кога ќе започнат сопствен бизнис.

Учесниците кои ја завршија обуката се здобија и со потребните вештини на работното место и нивниот професионален живот. Покрај тоа, тие ќе го пренесат своето знаење на идните генерации и на сите луѓе околу нив преку споделување на нивното искуство, чувство на посигурност и организирање. Како резултат на тоа, тие ќе станат вистински пример за други жени и водич за жени кои бараат лично и професионално остварување.

Овој проект е финансиран од Ерасмус+ програмата, со поддршка на Европската Комисија. Оваа публикација ги одразува ставовите на авторот, и комисијата не може да биде одговорна за било каква употреба на податоците во неа.

Конечно, исходите од обуката отидоа подалеку од обезбедувањето на жените работни компетенции. Жените се здобија со самодоверба, мотивација да го стават своето знаење во практика и да го користат она што го научиле за да го промовираат женското претприемништво дури и по завршувањето на проектот. Тие ќе го сторат тоа со започнување на сопствен бизнис, преку споделување на нивното искуство за обука и со станување на портпарол во корист на женското претприемништво. Покрај тоа, бизнисот од дома е одлично решение за надминување на борбата за баланс помеѓу работата и семејството. Во актуелната економска криза, ова е уште поважно, бидејќи благодарение на проектот Pro-Women, жените конечно ќе имаат шанса да влезат на пазарот на трудот. Тие сега можат да влезат на деловниот пазар без страв, со одлучност и сигурност благодарение на знаењата стекнати за време на обуката. Исто така, ќе го подобри нивниот квалитет на живот и животот на нивното семејство. Секако, семејството како целина ќе има корист од дополнителен професионалец кој ќе донесе дополнителен приход. Исто така, според "Економист", жените реинвестираат 90% од нивната заработка во нивните семејства и заедници; Како резултат на тоа, инвестирањето во жени и овозможување на нив да влезат на пазарот на трудот преку создавање сопствен бизнис, е и инвестиција во светската економија и иднината на сите нас.

Библиографија

- ❖ •Emanuela Bruni, Patrizia Foglia, Marina Messina (a cura di). La donna in Italia: 1848-1914: unite per unite (Cinisello Balsamo, Milano: Silvana, 2011)
- ❖ •Perry Willson, Italiane. Biografia del Novecento., traduzione di P. Marangon, Editori Laterza, 2015, ISBN 9788842092933
- ❖ •Marta Boneschi, DI testa loro. Dieci italiane che hanno fatto il Novecento (Milano: Monadori, 2002)
- ❖ •AA. VV. IL Novecento delle Italiane. Una storia ancora da raccontare (Roma: Editori Riuniti, 2001)
- ❖ •Marina Addis Saba, Partigiane. Le donne della resistenza (Milano: Mursia, 1998).
- ❖ •Bechev, D. (2009) Historical Dictionary of the Republic of Macedonia. Scarecrow Press
- ❖ •Daskalova, K. & Loutfi, A. (2006) A Biographical Dictionary of Women's Movements and Feminism in Central, Eastern, and South Eastern Europe, 19th and 20th Centuries. Central European University Press
- ❖ •The current situation of gender equality in the Former Yugoslav Republic of Macedonia (FYROM) – Country Profile. Retrieved April 3 from: http://ec.europa.eu/justice/gender-equality/files/epo_campaign/country-profile_fyrom_en.pdf
- ❖ •<http://www.sipario.it/siparioscuolasociale/item/9743-la-condizione-femminile.html>
- ❖ •http://ospitiweb.indire.it/~pipv2/SitoH/pari%20opportunita/ITC_Cattaneo_SMiniato/evoluzione_della_donna_foto_3BE_ITI_Cattaneo.pdf
- ❖ <http://www.everyculture.com/Ja-Ma/Macedonia.html>
- ❖ https://mk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BE_%D0%BD%D0%B0_%D0%B3%D0%BB%D0%B0%D1%81_%D0%BD%D0%B0_%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D1%82%D0%B5
- ❖ https://en.wikipedia.org/wiki/Women_in_Macedonia
- ❖ "Culture of Bulgaria - history, people, clothing, traditions, women, beliefs, food, customs, family". everyculture.com. Retrieved 17 June 2016.
- ❖ <http://www.ipu.org/wmn-e/classif.htm>
- ❖ http://ec.europa.eu/justice/gender-equality/files/epo_campaign/131128_country-profile_bulgaria.pdf
- ❖ "Employment rates for selected population groups" (PDF). Ec.europa.eu. Retrieved 2016-06-17.
- ❖ <http://data.worldbank.org/indicator/SL.TLF.TOTL.FE.ZS>
- ❖ <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=ro&catId=89&newsId=2535&furtherNews=yess>
- ❖ <https://www.nytimes.com/2010/02/08/world/europe/08iht-bulgwomen.html>
- ❖ <http://www.aljazeera.com/indepth/opinion/2011/12/20111210122330666785.html>
- ❖ <https://www.neweurope.eu/article/russia-tops-female-business-leaders/>

- ❖ Koytcheva, Elena (1 July 2005). "Contemporary union formation in Bulgaria: the emergence of cohabitation". researchgate.net. Retrieved 17 June 2016.
- ❖ "POPULATION AND DEMOGRAPHIC PROCESSES IN 2014 : (FINAL DATA)" (PDF). Nsi.bg. Retrieved 2016-06-17.
- ❖ "Gesis: Zacat". Zecat.gesis.org. Retrieved 2016-06-17.
- ❖ "Family Code : Chapter One : General Provisions" (PDF). Kenarova.com. 2009. Retrieved 2016-06-17.
- ❖ http://www.theadvocatesforhumanrights.org/uploads/bulgaria_domestic_violence_1996.PDF
- ❖ https://en.wikipedia.org/wiki/Women_in_Bulgaria
- ❖ <https://en.wikipedia.org/wiki/Bulgaria>
- ❖ <http://www.slavorum.org/20-facts-about-bulgaria-that-you-didnt-know/>
- ❖ http://infomigracija.lt/lietuva/en/viewpage.php?page_id=31
- ❖ <http://lml0.lt/wp-content/uploads/2014/12/Tyrimo-apvalga.pdf>
(Tyrimo „Moterys ir vyrai Lietuvos visuomenėje – 2014“ apžvalga), prepared Social Innovation Fund.
- ❖ <http://lpf.lt/en/history>
- ❖ <https://en.wikipedia.org/wiki/Lithuania>
- ❖ <http://truenomads.com/2014/01/interesting-facts-lithuania/>
- ❖ Brajdić Vuković, M., Birkelund, G. and Štulhofer, A. (2006). BETWEEN TRADITION AND MODERNIZATION: ATTITUDES TO WOMEN'S EMPLOYMENT AND GENDER ROLES IN CROATIA. Memorandum, 3.
- ❖ <http://www.everyculture.com/Cr-Ga/Croatia.html>
- ❖ <https://en.wikipedia.org/wiki/Croatia>